

Z O B S A H U

KOMUNISTÉ SE BOJÍ	2	ASPIRANTŮM NA MINISTERSTVO VNITRA	13
LISTY Z EXILU	5	RUBRIKY: JACÍ SME, DOPISY	

A ZVLÁŠTNÍ ČÁST ČÍSLA :

JAK SE VOLÍ V ANGLII - VOLEBNÍ RÁDY - BIBLIOGRAFIE

DEJME ŽIVOT DEMOKRACII!

Opakujeme se — a přesto opakujeme : Jsme přesvědčeni, že komunismus lze definitivně a nejlépe porazit jedině odstraněním těch nedostatků západního způsobu života, které zapříčinily jeho vznik. Na tom by měly hloubat nejlepší hlavy demokratického světa, o tom by měli přemýšlet především exulanti, kteří znají síly komunismu nejlépe. Protože Západ musí získat naprostou převahu nejen v letadlech, tancích a atomových zbraních, ale také — a především — v ideích a ideálech. Demokracie se v mnohých oblastech stává mechanismem : hledáme nové síly, které by ji daly život.

Proč vidíme takovou sílu v demokratickém skupinovém životě ? Protože přeměňuje, obohacuje a dotváří člověka, posiluje jeho demokratické a oslabuje jeho autoritativní tendence. Hlavní fáze života demokratické skupiny jsou :

1) *postihnutí problému*, kdy každý člen skupiny si uvědomí závažnost předmětu, o němž třeba diskutovat,

2) *vlastní diskuse*, která tvoří fázi rozkladnou, v níž názory každého jednotlivce jsou konfrontovány s názory ostatních členů skupiny,

3) *nalezení rozluštění problému*, kdy se skupina dohodne nebo většinou rozhodne, co má být uděláno, a

4) *uskutečňování rozhodnutí* : člen skupiny je jejím rozhodnutím zavázán — v mezích její kompetence — i v soukromém svém životě a podřizuje se jejím rozhodnutím, i když se jeho mínění ocitlo v menšině (má ovšem právo diskusi o předmětu kdykoliv zase obnovit).

Jde-li o správně fungující demokratickou skupinu, pak každý člen vychází z diskuse zcela vnitřně přeměněn. V rozkladné fázi jsou totiž názory a postoje každého jedince jakoby odbourány : katolík musí vzít na vědomí názor a argument svého souseda protestanta, ateista se musí nějak vypořádat s míněním katolika. To ovšem už předpokládá vnitřní demokratický postoj, ochotu slyšet a nezaujatě uvážít názor cizí a neprosazovat slepě názor svůj. Nežli se dojde k závěru, existuje chvíle vnitřní prázdnoty a chaosu. Teprve při hledání nové jednoty a syntéze názorů, jež charakterizují fázi třetí, se skupina i lidé v ní částečně uklidní, neboť jejich myšlenkový systém, vychýlený z rovnováhy názorů a argumenty druhých, je obnoven, i když v pozměněné podobě. A v této změně je velký výchovný význam každé správné demokratické skupiny : v ní se rodí v pravém smyslu nová osobnost, nový člověk : staré přesudky a názory jsou konfrontovány s názory kritickými či přesudky jinými, a již tím se oslabují tou měrou, že co se zdálo neslučitelné, lze spojit a syntéza názorů se uskuteční. A nakonec přistupuje uskutečňování skupinového rozhodnutí, které dotváří charakter : nezůstat při slovech, nýbrž jednat; nestát na svém, nýbrž se podříditi většině.

Představme si, že všechny prvotní skupiny, v nichž žijeme — rodina, školní třída, světnice na vojně, dílna či kancelář, tělocvičný spolek — by jednaly takovýmto způsobem — jaká to škola demokracie, jaké uvolnění tvůrčích schopností všech občanů právě tam, kde jsou jejich životní zájmy a kde kladeným problémům rozumějí !

Neboť otázkou bytí a nebytí demokracie je : demokracie je možná jen tam, kde lidé mají zájem na spolurozhodování a spoluprovádění a kde mají dostatečné znalosti toho, o čem mají rozhodovat a co mají provádět.

* * *

Toto číslo TRIBUNY je soustředěno na otázku volebních řádů a politických stran, tedy na otázky organizačního zlepšení demokracie. Ohlas, který vyvolal náš článek o skupinové demokracii a socialismu v poslední TRIBUNĚ, nás přivedl k tomu, abychom si všimli také otázky *vnitřního života* politických stran a zeptali se, jak by proměnilo politické strany uvedení skupinové demokracie jako zdroje síly svobodného světa do jejich lůna.

Současná politická a hospodářská zřízení trpí dvěma nedostatky : 1) neschopností začlenit široké vrstvy k činné účasti na vládním procesu, 2) neschopností spojit funkci demokratického vůdcovství s funkcí odhorníků v jednotlivých oborech (finanční věda, pedagogika, sociologie, ekonometrika atp.). Jinými slovy : princip demokratické volby zdegeneroval dvojím směrem : jednak se rozšířením sféry demokracie i přirozeným růstem obyvatelstva dospělo k situaci, že se volí lidé, kteří se navzájem

(pokračování na str. 16)

ZPRÁVA Z DOMOVA :

Komunisté se boji

Strana má v poslední době mnoho starostí sama se svými vnitrostraníckými problémy. K tomu ještě přistupují starosti, které komunistům přidávají demokraté. Na některých výročních schůzích závodních organizací KSČ dávali funkcionáři směrnice členstvu, jak si počínat vůči vzrůstající aktivitě odboje. Tyto směrnice se z pochopitelných důvodů nevydávají písemně nebo tiskem, ale pouze ústně na aktivech a funkcionáři je přenášejí do organizací.

Podle slov referentů na schůzích se členové strany nechávají ovlivňovat propagandou, šířenou zahraničním rozhlasem, resp. nedovedou vyvrátit pověsti, které šíří reakcionáři a které jsou čerpané ze zahraničního vysílání. V tom se projevuje slabost některých členů. Dále členové se nechávají ovlivňovat akcemi domácího odboje, Nacházejí často na dveřích namalované kříže nebo napsané různé hrozby jako « Nezapomeň, že za svoje činy budeš odpovídat » atd. Mimo to dostávají členové strany ilegální letáky, kde je ostouzeno lidové-demokratické zřízení a jeho představitelé. Ilegální letáky také upozorňují soudruhy na to, že komunistický režim brzy skončí. Soudruzi často, tak si stěžovali referenti, nemají odvahu donést tyto letáky nebo hlásit nápisy na dveřích SNB. Jak se má chovat podle stranických instrukcí řádný soudruh v těchto případech? Předně nemá a nápisu na dveřích nikomu říkat, ale hlásit případ ihned na SNB a udat také, koho důvodně podezřívá z tohoto činu. Stejně tak letáky nemá dávat nikomu číst, podle slov jednoho z referentů, « ani svému vlastnímu bratrovi ». Letáky pochopitelně má ihned odevzdat na stanici SNB. Dále řádný soudruh má pozorovat svoje okolí. Má se dívat, kde se jací lidé scházejí. Kdyby soudruzi byli bdělí, tak by nebylo možná, aby se vytvářely tak mohutné odbojové organizace. Ty se přece někde musejí scházet a to musí soudruzi vidět. Proto každou podezřelou věc necht' každý hlásit na stanici SNB.

K tomu je možné poznamenat, že Stb má nyní tolik lidí, že je schopna sledovat každého, kdo je sebemeně podezřelý. Naši občané se konečně v poslední době setkávají s Stb na každém kroku. Stb hlídá domy podezřelých občanů, a to ve většině případů tak « tajně », že o tom celá ulice ví. Také u mnoha průmyslových závodů stojí ve dne v noci muži Stb a pozorují, kdo venházi a vychází. Toto zvýšení aparátu Stb však není ani tak namířeno proti odbojovým skupinám jak spíše proti samotným členům strany. Poněvadž bezpartijní obyvatelstvo je vyloučeno z významnějších funkcí, je pro režim daleko důležitější hlídat vlastní soudruhy, kteří zaujímají významná místa. Přesto demokratický odboj si musí být vědom, že ČSR je propleteno sítí členů Stb a jejich pomahačů; a podle toho se zařídí.

Kolik funkcionářů strana vlastně potřebuje, vyplývá z následujícího přehledu : Nejnížší složkou strany jsou základní organizace závodní a místní. Každý člen je obyčejně organizován jak v závodní, tak i v místní organizaci. Počet členů v organizacích kolísá od 50 do 100; průměr je asi 80. Organizace má 8členný výbor. Kromě toho má síť desítek, které vede desítkový důvěrník, ten má svého zástupce a kromě toho je v každé desítce agitací důvěrník (pro agitaci mezi nestraníky v obvodu desítky). To znamená, že organizace o 80 členech má 32 funkcionářů (8 desítek po třech a výbor 8). Každý člen je organizován nejen v závodě, ale také v místě. Ti členové, kteří jsou jenom v místě, se pro funkce nehodí, poněvadž jde o ženy v domácnostech a o staré pensisty. Čili

funkce musejí převzít zase tiž členové. To jest z 80 členů musí být dvakrát 32 funkcionářů, čili 64 funkcionářů, poněvadž místní organizace jich potřebuje stejný počet. Z 80 členů je zapotřebí získat 64 funkcionářů, t. j. 80 %. Kromě toho ještě někteří členové zastávají funkce v okresních výborech strany, jsou instruktory : každá základní organizace má instruktora. Dále je sbor okresních referentů, konsultanti u poraden marx-leninismu, krajští funkcionáři, atd. Kdybychom ještě připočítali k funkcionářům učitele Roku stranického školení, došli bychom k tomu, že každý člen KSČ by vlastně měl být funkcionářem. Kroužek pro školení má 10-15 členů a je tam učitel a jeho pomocník. To by bylo z uvedených 80 členů 20 dalších funkcionářů (každý je členem jednoho školícího kroužku) : tedy z 80 členů musí být 84 funkcionářů, a počítáme-li, že každá organizace má dodatek jednoho okresního instruktora a jednoho referenta, pak to znamená 86 funkcionářů.

Snad se někomu bude zdát tento výpočet přehnaný, poněvadž ví, že není každý člen KSČ funkcionářem. V praxi vypadá celá věc tak, že mnoho funkcionářů má několik funkcí a pak některé funkce jsou trvale neobsazené nebo nefungují : na př. desítkáři, jejich pomocníci, agitací důvěrníci. Ale z výpočtu jasně vyplývá, jak může stranu přivést do svízelné situace nedostatek funkcionářů. Protože strana potřebuje tolik funkcionářů, nemůže organizaci zjednodušit. Tak na př. před IX. sjezdem strany byly základní organizace větší; měly kolem 200 členů. Pak se snadněji vybíral výbor. Ovšem nepříznivý důsledek spočíval v tom, že členové nechodili na schůze, což se v tom množství ztratilo. Proto IX. sjezd dal direktivu : utvořit menší organizace. Podobně i jiné funkce byly vytvořeny z nutnosti.

Z této celé úvahy tedy vyplývá aktuální úkol : boj proti nižším funkcionářům strany. Každému funkcionáři, ať je to desítkář nebo člen výboru, musí být jasno, že bude za svoje « fungování » odpovídat. Každému musí být jasno, že jim ostatní občané opovrhují. Žádný funkcionář se nemůže vymlouvat, že byl k funkci přinucen. Kdyby řekl jasně ne, nebyl by funkcionářem. Neexistuje také výmluva, že byl jenom nominálním funkcionářem, ale funkci nevykonával.

Některé ilegální organizace vedou už delší dobu velmi úspěšný boj proti kádřím nižších funkcionářů a ochromují tak činnost základních organizací strany. Tak v Praze v některých ulicích měli funkcionáři KSČ na svých dveřích namalované kříže, což ihned schladilo jejich funkcionářskou horlivost. V jedné obci v jižních Čechách vyhnal předsedovi místní org. KSČ jeho diktátorské choutky zbloudilý kámen, který náhodou zasáhl jeho hlavu. Podobných příkladů by bylo možné uvést ještě celou řadu. Pokles činnosti základních organizací, který je přímým následkem tohoto boje, má velmi příznivé účinky na okolí. Ustává udavačská činnost, ustává honění lidí na brigády, schůze a projevy. Hlavním výsledkem pak ovšem je, že strana není s to prosazovat svoje cíle.

ZE SVĚTA :

ISLAM a ANGLIE

J. V. PAŘÍŽ

Posuzujeme-li události v Persii a v Maroku s hlediska světového boje proti stalinismu, nemůžeme než litovat nacionalistických výbuchů arabského sebevědomí. Vacuum a chaos, které zanechají za sebou bývalé koloniální mocnosti, jež jsou nuceny vyklidit posice, přinesou sotva bezprostřední praktické výhody domorodému obyvatelstvu. Určitě však usnadní práci komunistickým agentům a otevrou cestu sovětské expanzi v oblastech hospodářsky a vojensky důležitých.

Bylo by však krátkozrakostí vysvětlovat dnešní stav věci na středním východě pouze obratností agentů Kominformy. V Anglii poukázaly seriózní nezávislé týdeníky na skutečnost, že oddělení ministerstva zahraničních věcí, které rozhodovalo o britské politice na Středním Východě, se dopustilo těžkých omylů jak v Persii tak v Egyptě, jako předtím i v Palestině. V Persii radili experti Foreign Office k neústupnosti, která podle nich měla přinutit ministerského předsedu Mossadeka k demisi; tiž odborníci propašovali v Egyptě v roce 1946 příznivý okamžik k revisi angloegyptské smlouvy, v době, kdy egyptský nacionalismus nebyl zdaleka tak vybičován jako v roce 1951. Experti se přepočítali, poněvadž viděli jen taktický problém tam, kde je třeba brát v počet explozivní nacionalismus mladých národů. Podobně jako evropské národy v 19. století — Egyptané, Peršané či Marokánci neuvažují o případných hospodářských ztrátách, když se jim otvírá lákavý výhled být plnými pány ve svém domě.

Poslední světová válka uspišila emancipaci asijských a afrických národů. Tam, kde bývalé koloniální mocnosti pochopily včas nevyhnutelnost tohoto dějinného procesu — jako Britové v Indii, Ceylonu, Burmě, výsledkem bylo mírové řešení, které přineslo výhody oběma stranám. — Tam, kde koloniální mocnost chtěla zadržet ozbrojenou mocí snahu po sebeurčení, jsme svědky pohromy, jakou je pro Francii i pro Vietnam válka v Indočíně.

Není vitanější munice pro sovětskou propagandu než koloniální válka tohoto druhu. Nestačí se dovolávat smluv, o nichž každý ví, že byly sjednávány mezi nerovnocennými partnery. Nestačí také poukazovat na nezralost a hospodářskou zaostalost nových zemí. Tento argument je ve většině případů spíše obžalobou koloniálních mocností, které měly často po více než sto let mravní odpovědnost za hospodářský a sociální pokrok na územích, z nichž obchodně těžily.

*

Po více než šestiletém vládním období britského socialismu politické kyvadlo vyzvedlo k moci konservativce v čele s Churchilllem. Výkyv byl mírnější než mnozí očekávali. Většina Churchillovy vlády v parlamentě je stejně vratká jako většina Atleeho vlády z r. 1950, pouhých 25 mandátů. Celkový počet hlasů « poražených » laboristů převyšuje dokonce « vítězné » konservativce o 250.000.

Není tedy nejmenší pochyby o tom, že britská strana práce si udržela plnou důvěru svých stoupenců přes jisté kolísání veřejného mínění a živé diskuse v tisku během posledních měsíců. Jako v r. 1945 a 1950, i letošní volby potvrdily skutečnost, že v britském politickém systému není místa pro třetí stranu (48 % hlasů připadlo konservativcům, 49 % socialistům). « Times » potvrzuje « praktické vyhlazení » kdysi slavné liberální strany s tradicí několika století a která ještě před necelými třiceti lety, za vedení Lloyd George, byla většinovou stranou, kdežto v letoš-

ních volbách získala stěží 6 poslanců.

Zvláště pozoruhodným výsledkem voleb je úspěch, kterého dosáhlo Bevanovo levé křídlo Labour Party. Je dosud v živé paměti demise tohoto bouřlivého ministra zdravotnictví, který odešel z Atleeho vlády, poněvadž nesouhlasil se zvýšením vojenského rozpočtu na úkor civilních položek, jmenovitě sociálního zákonodárství.

Nejen Bevan, ale téměř všichni poslanci jeho směru, který se projevuje v týdenících « Tribune » a « New Statesman and Nation », zaznamenali značný přírůstek hlasů. « Times » říká, že v tomto zisku se skrývají četné hlasy bývalých liberálů. To znamená, že program levého křídla Labour party s Bevanem nejen získává nové stoupence uvnitř strany, ale že přitahuje i jistou část středních vrstev. « Times » předvídá, že není daleko doba, kdy Aneurin Bevan bude moci vystupovat jako oprávněný mluvčí socialistů ve Velké Británii.

Na pozadí tohoto vývoje britského veřejného mínění lze vysvětlit opatrnost a umírněnost, s níž Churchill sestavil svou vládu. Klíčové ministerstvo financí svěřil R. A. Butlerovi, který patří mezi nejpokrokovější konservativce a v průmyslových a finančních kruzích je podezíran ze socialismu. Úkol, který očekává Mr. Butler, je nesmírně nevděčný. Volební program konservativců sliboval podnikatelům danové úlevy a větší zisky. Naproti tomu odborové organizace, které s velkým sebezapřením oddávaly po několik let revisi mezd, aby neztěžovaly život socialistické vládě, se přihlášly co nevidět s nálehavými požadavky. Nedostatek dolarů, kterým Anglie trpí od konce války, je v této chvíli hroživější než předtím. Bude moci Mr. Butler vyhovět požadavkům zaměstnavatelů i zaměstnanců, pokračovat v gigantickém ozbrojovacím programu a udržet státní rozpočet v jakés rovnováze? Lze předvídát, že nový ministr financí, který prosadil v r. 1944 pokrokový Education Act, bude usilovat o udržení sociálního zákonodárství, vybudovaného vládami Atleeho? Je však na blední, že za stávajících finančních obtíží bude zvláště nesnadné pro Butlera bránit civilní část státního rozpočtu proti vzrůstajícím nárokům ministerstva obrany. Uvážíme-li, že Churchill si mimo předsednictví vlády podržel sám odpovědnost za toto ministerstvo a že povolal do vlády svého šéfa generálního štábu z válečného kabinetu generála Lorda Ismeaye, snadno si představíme, že tendence nové vlády bude favorizovat vojenské výdaje.

Stabilita britských institucí a živá parlamentní kontrola této nejstarší a nejvyspělejší demokracie dovolují předvídát, že ve vnitřní politice Britanie nedojde v dohledné době k převratným změnám. Lze spíše očekávat překvapení v zahraniční politice vzhledem k Churchillovu romantickému předsudku, že bezprostřední rozhovor se Stalinem by byl s to zabýjit nové období ve vztazích Západu s Východem. Je však jisté, že k podobné iniciativě se Churchill neodhodlá bez předchozí dohody s Amerikou.

Nezapomeňme však na početní a ideovou sílu socialistické opozice, která nebude bez vlivu na formulování výsledné linie britské zahraniční politiky. Jestliže porážka britské Labour Party na první pohled oslabila mezinárodní socialistickou frontu, je nesporné, že postavení opoziční strany poskytne L. P. více svobody vyjadřovat se k sociálním a politickým problémům. Hlas této strany demokratického socialismu bude v příštích letech zvláště důležitou složkou ve formování světového veřejného mínění.

SMUTNÉ
KAPITOLY:

Podzim v Československu

V minulém přehledu jsme se zmínili o zatěžkávací zkoušce, které podrobilo vedení KSČ (pravděpodobně z rozkazu zvenčí) občanstvo ČSR-členy strany nevyjímajíc. Události posledních měsíců ukázaly, že obyvatelstvo neobstálo v této zkoušce tak, jak bylo očekáváno: stupňované šíření poplašných zpráv, stupňovaný poslech cizího rozhlasu, rostoucí nespokojenost pracujících, poukazujících na snižování životní úrovně a na neschopnost a nadbytečnost komunistické administrativy, fronty na zeleninu a nedostatky v zásobování v důsledku častého selhání komunálních podniků-to vše zvyšovalo chaos, bezradnost uvnitř strany, kde se hlasy nespokojenosti 'zdola' agitátorům nepodařilo umlčet.

Dlouhá ruka Kremle připsala toto selhání na vrub následujícím skutečnostem: 1) špatné kádrové politice: mnozí funkcionáři mají 'máslo na hlavě' a neodvážejí se prosazovat ostré linie strany, poněvadž sami ji důsledně nesledovali a nesledují; 2) přeorganisanosti hospodářství a státního aparátu: existence mnoha zařízení si odporujících umožňovalo českému a slovenskému člověku schovávat se za paragrafy argumentovat proti stranické kritice.

Na základě této teorie byla zahájena počátkem září nápravná akce. Tři aspekty celé akce zaslouží si naši pozornosti: 1) vnitřní reorganizace strany; 2) osobní obsazení nových funkcí; 3) reorganizace správních a jiných celostátních orgánů.

Vnitřní reorganizace byla oznámena na zasedání Ústředního výboru KSČ 6. září ve Vladislavském sále. Na návrh Klementa Gottwalda byla funkce generálního tajemníka ÚV KSČ i funkce jeho zástupců zrušena, nahrazena však šestičlenným organizačním sekretariátem. Vedle organizačního sekretariátu byl zřízen politický sekretariát strany. K úkolům organizačního sekretariátu má náležet mimo jiné: starat se o výběr kádrů, o jejich soustavnou výchovu, starat se o masovou agitaci a propagaci strany, o tisk, práci v masových organizacích atp. Komunistický tisk zdůrazňuje skutečnost, že oba orgány jsou podřízeny Gottwaldovi.

Nejzajímavější skutečností zůstává zeslabení posice Slánského. Jeho pravomoc byla větší než pravomoc kteréhokoli jiného vedoucího člena KSČ-zastřešen se mu dnes přikládá proto odpovědnost za špatnou kádrovou politiku.

Uplatňování principu osobní odpovědnosti žene strana tak daleko, že se vedení strany-t.j. Slánskému, klade na vrub nejen špatná kádrová politika mezi řadovým členstvem, ale i skutečnost, že se lidé jako Švermová, Šling, Reicin dostali na vedoucí místa ve straně. Události kolem Slánského se rychle střídaly: 31. července získal řád socialismu, 18. července Rudý Letov byl pojmenován na Letecké závody Ř. Slánského, 6. září zbaven funkce generálního tajemníka, jmenován členem politického sekretariátu ÚV, 8. září jmenován náměstkem předsedy vlády, 21. září předsedou nově zřízeného národohospodářského odboru s funkcí koordinátora nově zřízených ministerstev. Na základě těchto událostí je těžko dělat konečné závěry o tom, že Slánský je v nemilosti.

Reorganizace strany přinesla i jiné osobní změny: členy politického sekretariátu ÚV jsou: Gottwald, Zápotocký, Široký, Slánský, Dolanský, Bacilek, Čepička; v organizačním sekretariátu: Frank, Bareš, V. David, Hendrych a Bašťovanský. Nápadný je rychlý postup Bacilka a Čepičky: oba byli nejen přibráni do ÚV—ale získali též místo ve sboru, řídícím údajně politiku KSČ. Čepička vykazuje značnou iniciativu: v souhlase s rozhodnutím ÚV vyhlašuje zostření kádrové politiky v armádě; zdůrazňuje, že nedostatek kvalifikovaných důstojníků je důvodem, že i důstojníci staré gardy budou ponechání na svých místech, projeví-li loyaltitu s vedením strany. I když se jim však dostane důvěry, budou i nadále

stále prověřováni: »Důvěřovat, ale stále prověřovat, o tuto zásadu je třeba opřít co nejvíce naší kádrovou práci«. Čepička též zdůrazňuje, že členové armády sami mají v budoucnu provádět kádrovou práci: »Především bude nutno, aby každý velitel ve svém osobním plánu si vytýčil konkrétní kádrové úkoly: kde a kde se s kterými pracovníky setkám, po jaké stránce si doplním poznatek o důstojníkově.«

Přibrání Čepičky do politického výboru ÚV zdá se též svědčit o tom, že na armádu se dnes klade větší důraz než dříve. Příznačné je, že se tak patrně děje na úkor policie a ministra bezpečnosti (viz o tom též bystrý rozbor v *Masses-Information*, No 9, září 1951): nejen se vyjímá částečně kádrová práce v armádě z kompetence policie, ale též v průmyslu se vyšetřování »sabotáží« a jiných závad, brzdících prudký vzestup výroby, soustřeďuje v rukou nového člena ÚV-Karola Bacilka, který se stává šéfem nově zřízeného ministerstva státní kontroly. Jiným faktem, nasvědčujícím, že s likvidací pravomoci Slánského byly přiskřipnuty i síť stranické tajné policie, je zrušení náměstků nových ministerstev-náměstků, přes něž zpravidla probíhá styk s vedením strany, vedením skutečným-mezinárodním. A konečně i skutečnost, že jak Bacilek tak i Čepička se stávají členy politického sekretariátu, kdežto Kopřiva zůstává bez funkce členem ÚV. I zde je však třeba opatrnosti k závěrům: v komunistickém státě nejsou to vždy postavy na veřejnosti, kterým jsou svěřovány důležité úkoly výkonů politické moci.

Závěrem lze snad se vši opatrností naše poznámky o změnách v KSČ shrnout v následující body:

1) Odstranění Slánského a zrušení jeho funkce znamená jistě zamezení hromadění moci v jedné ruce, pokládáme-li postavu Gottwaldovu za více méně postavu symbolickou, jejíž kult sověty propagují a jejíž bezprostřední vliv přímo kontrolovají do té míry, že by eventuelně mohla být použita proti moci Kremle;

2) Změna neznámá zcela odstranění duality mezi orgány státu a orgány čistě stranickými: polarita Gottwald-Slánský se přenáší i nadále na politický a organizační sekretariát;

3) jistě neznámá změna odklon od Moskvy: několik dnů po zasedání Ústředního výboru přináší úvodník Rudého práva tuto pasáž: »Naše strana chodila do Moskvy se učit, jak zakroutit buržoasí krkem. Nyní chodíme do Moskvy se učit budovat socialismus. Cím lepšími žáky budeme tím, dříve uskutečníme dávný sen našeho lidu-socialistické Československo. « A 'Měsíc československo-sovětského přátelství', vyhlášený též v polovině září, probíhá diskusí na téma V. Davida: »Věrnost Sovětskému svazu-zkušební kámen československého vlastenectví.«

4) Strana přisuzuje sama změnám značnou důležitost: svolané krajské a okresní konference výborů strany schvalují na povel změnu ve vedení strany a přijímají heslo dané Gottwaldem: čelem k masům-a lepší kádrovou politikou.

Usnesení Ústředního výboru komunistické stra-

(pokračování na str. 16)

LISTY Z EXILU

V EXILU, ŘÍJEN 1951.

Milý příteli,

oficiální ústředí čs. exilu zůstává nadále nejednotné. Všechny dosavadní pokusy o sjednocení skončily ve slepé uličce. A jaké je stanovisko oficiálních amerických míst k osvobodovacímu úsilí čs. lidu doma a v exilu? Toto je otázka, která musí být zodpověděna se vši upřímností: rovně a jasně. Vždyť proto jsme zde: abychom vám říkali pravdu.

Pavel Svoboda

KDO NÁS VYSVOBODÍ ?

Vyjádřeno slovy presidenta Trumana... « Spojené státy a jejich spojenci budují vojenskou moc tak silnou, aby Sovětský svaz nejen učinil rozumnou mezinárodní dohodu, ale aby byl přinucen tuto dohodu dodržet ». Jinými slovy: doba Rooseveltových a počátečních Trumanových ilusí o poválečné spolupráci na mírovém úsilí je nenávratně ta tam. Jedním z hlavních okamžitých cílů americké diplomacie je zastrašit Sovětský svaz od zahájení dalších omezených, místních válek satelitů v kritických oblastech (Indočína, Iran, Jugoslavie, Německo). Další přímé či nepřímé expansi sovětského vlivu možno zabránit vybudováním hospodářské, politické a vojenské síly na periferii sovětské oblasti a oslabením sovětského vlivu a kontroly v satelitních státech. Odpor proti komunistické diktatuře vzrůstá v Rusku, Číně a satelitních státech se vzrůstajícím útlakem a snižující se životní úrovní. Je obava, že bude-li Západ váhat další rok, Sověty a tajná policie Kominformy zničí střediska hnutí odporu za Železnou oponou. Jsou další důvody, které mluví pro akci už dnes, vnitropolitické i zahraničněpolitické. Je tu ovšem několik možností: předně využití národních komunistických hnutí a protikomunistických hnutí. Oficiální politika Spojených států je dnes formulována názorem, že moc Sovětského svazu nebyla konsolidována v satelitních státech a že jakákoliv možnost přerušit tento proces musí být využita, i když si to vyžaduje dočasný kompromis.

Obhájci podpory národního komunismu říkají, že národní komunismus je menší zlo než mezinárodní komunismus a že otázka bezpečnosti Spojených států ospravedlňuje kompromis s jakoukoliv silou, oponující sovětské nadvládě. Tito je příkladem, který by měl být následován. Odpůrci dokazují, že národní komunismus je totalitní a kompromis s ním by byl porušením základních amerických principů; a ostatně naděje na úspěch je nepatrná vzhledem k bdělosti Sovětského svazu. Lépe by bylo využít všech sovětských nesnází a nezavazovat se pochybným spojencům.

Pomoc, jež má být poskytnuta protikomunistickým hnutím odporu, říká další skupina, by měla být trojího druhu: morální, organizační a materiální. President Spojených států, ministr zahraničí a kongres by měli vydat jasná prohlášení, že Amerika považuje za své spojence ty, kdož se snaží svrhnout komunistický diktát. Acheson považuje takové prohlášení za porušení mezinárodního práva a v důsledku toho za vyhlášení války. Dále, říkají zastánci pomoci protikomunistickým hnutím, miliony uprchlíků ze zemí za Železnou oponou by měly být organizovány tak, aby bylo co nejvíce využito jejich talentů, inteligence a znalostí. Výcvik v amerických vojenských jednotkách a umístění ve sborech « Armády svobody » je jedním z našich úkolů. Vědecká práce na podkopání komunistických režimů a organizování uprchlíků v mezinárodní « inteligence service » jsou neméně důležité. A konečně je nutno vybudovat dobré spoje s organizovaným podzemím a zásobovat je zbraněmi. Dělat to, co Rusko dělá od r. 1945.

Bez morální a praktické pomoci nelze provádět revoluci či odpor. Musíme najít metodu, jak porazit stalinism prostředky, které neznamenají přímý válečný konflikt, dovozují. Američtí vojenští vůdce příliš nevěří ve zbraň povstání či revolty. Povstání v době války je něco jiného. Ale v míru je nekontrolovatelným rizikem. Pomoc protikomunistickému podzemí znamená válku. Že sovětská vojska by zasáhla, je nepochybné; a pak by zde bylo strašné rozhodování: buď opustit a zradit své přátele anebo začít třetí světovou válku. K tomu dodávají mnozí politici, že nelze podněcovat odpor, dokud nejsme připraveni podpořit jej svými zbraněmi. Omezit činnost hlavně na propagační kampaň ve velkém měřítku a nadále udržovat diplomatické styky za Železnou oponou?.. Osvícení nastane nejspíše v okamžiku, kdy se dovíme, jaký je další tah Moskvy...

NOVÉ ZBRANĚ VE STUDENÉ VÁLCE

Je řada význačných lidí ve Spojených státech a jinde, kteří nevidí žádný kladný přínos v činnosti exulantských skupin, jež podle nich nejsou schopny cílevědomého plánování a činnosti. Jsou příliš rozděleny, než aby výsledek jejich práce byl účinný. Jak chcete vůbec s nimi hovořit, když se nedovedou dohodnout mezi sebou? — Naproti tomu je však řada těch, kdož tvrdí: je samozřejmé, že nejednotnost musí být nahrazena jednotou, ale hovořit s nimi musíme už teď; vždyť členové těchto exulantských skupin představují hlavní intelektuální a morální zdroj budoucnosti. Náš nezájem by jen víc rozšířil apatii mezi uprchlíky, kteří jsou našimi přirozenými spojenci v soudobé krizi. — Národní výbor pro Svobodnou Evropu je i nadále nejlepším mluvčím této kategorie lidí ve Spojených státech. Každý podzim organizovaná akce « Křížové tažení za svobodu » (Crusade for Freedom) dává americké veřejnosti možnost aktivně se zúčastnit práce Výboru. 16 milionů Američanů přispělo 1 11/3 milionu za dolarů minulý rok. Z toho byla financována práce Výboru a obzvláště vystavba rozhlasové stanice Svobodná Evropa v Mnichově. Letošním cílem je: 25 milionů členů a 3 1/2 milionu dolarů na příspěvcích. Dvě další mocné rozhlasové stanice Svobodné Evropy a jedna stanice Svobodné Asie mají být příští rok uvedeny v činnost.

RADA NERADA ANEB JAK DO RADY ?

Nedošlo k tomu, co mnozí očekávali. Národní výbor pro Svobodnou Evropu dává jasně přednost Radě svobodného Československa. Majíce na mysli tento fakt, přišli zástupci Národního výboru svobodného Československa (Dieška, Fierabend, Kočvara, Ripka, ev. Blaho, Klimek a Papánek) koncem září s novými návrhy na sjednocení:

1. Zenkl, podle svého rozhodnutí, nebude kandidovat na žádnou funkci.

2. Nová organizace sjednoceného exilu by měla být založena na dvou hlavních orgánech:

a) širokém výboru, který by prováděl volby užšího výboru a funkcionářů a který by pro-

váděl kontrolu celé činnosti užšího výboru a funkcionářů; složení: 60 Čechů a Slováků, 4 zástupci Podkarpatské Rusi — k dosavadním 30 členům Rady by byli přibráni členové další včetně národních demokratů a živnostníků;

b) užším stálým výboru, který by byl volen širokým výborem a z jehož členů by široký výbor volil předsedu a místopředsedu, resp. další místopředsedy, a referenty, jejichž počet se určoval konkrétní potřebou; složení: 25 členů; výbor by se scházel nejméně jednou za dva měsíce tak, aby skutečně mohl vést a určovat celou politiku exilu.

3. Zásada jednoletého funkčního období by platila pro všechny orgány exilu, prakticky: každého roku jedna třetina členů širokého výboru by odstupovala a zbývající dvě třetiny by provedly novou volbu třetiny uprázdněných míst; členové užšího výboru, včetně předsedy, místopředsedy a referentů, by byli voleni na jeden rok.

4. Namísto dříve požadovaného rovnoměrného zastoupení ze zástupců N. V. a Rady: 57 procent ve prospěch Rady a 43 procent ve prospěch Výboru (poměr 17:13). Rozhodování: dvoutřetinovou většinou, při volbě členů užšího výboru a «předsednictva» event. prostou většinou.

5. Pro první funkční období by měl být za předsedu kandidován člen «17», konkrétně dr. Adolf Procházka, za místopředsedu člen «13», konkrétně dr. Štefan Kočvara (zásada: předseda Čech, místopředseda Slovák a opačně).

Vědomí si svého téměř výlučného postavení, odmítli reprezentanti Rady (Černý, Heidrich, Procházka, Slavík, ev. Lettrich) nové návrhy a podali tyto protinávhy.

1. Struktura sjednoceného exilu má zůstat stejná jako dosud, t. j. má být založena na výboru a předsednictvu Rady.

2. Výbor Rady by se z dosavadních 30 členů, jejichž členství by trvalo dále, rozšířil na 45 členů; mezi novými 15 členy by byli 4 zástupci Podkarpatských Rusů, 2 živnostníci, 2 národní demokraté (o všech těchto zástupcích by se rozhodlo dohodu mezi zástupci Rady a N. V.), 1 další republikán (na návrh dr. Černého), i další lidovec (na návrh dr. Procházky, resp. i dr. Bunží a dr. Klimka), 3 další Slováci (na návrh dr. Lettricha, příp. i dalších Slováků) a 2 osoby, hlásící se ke stranám socialistickým (na návrh dr. Zenkla a Majera).

Právo navrhnout do orgánů exilu zástupce či příslušníky politických stran přísluší výlučně předsedovi té které politické strany — t. j. Černému, Dieškoví, Lettrichovi, Majerovi a Zenklovi (dr. Procházka setrval na stanovisku, že bude navrhovat při souhlasném stanovisku všech lidovců-členů Výboru Rady). Kdyby jejich návrh nebyl přijat většinou ostatních, mohou jenom oni podat návrh jiný.

3. Předsednictvo sjednoceného exilu by mělo mít 12 členů, jimiž by zůstali dosavadní členové předsednictva Rady, t. j. Černý, Dieška, Franěk, Heidrich, Lettrich, Majer, Ůsuský, Papánek, Peroutka, Procházka, Slavík, Zenkl. Toto předsednictvo by zůstalo ve své funkci po dobu tří let, při čemž by se všech 12 členů střídalo ve výkonu předsednické funkce vždy po třech měsících.

Právě tak jako návrhy zástupců Národního Výboru byly kategoricky odmítnuty zástupci Rady, tak i konstrukce Rady byla odmítnuta zástupci Výboru. Vedle toho zůstala otevřena otázka programových a politických zásad, o nichž byla sjednána nejasná dohoda při jednání obou táborů na jaře.

Když jednání nevedla k pozitivnímu výsledku, dr. Procházka v závěru porad podal za svou osobu návrh (ostatní delegati Rady neměli ná-

JACÍ JSME

« Má-li to být stálá rubrika, pak hrrr do toho... » napsal nám jeden dopisovatel; zapomněl však v tom hrrr nám něco do rubriky poslat. Nezapomeňte, je to váš sloupeček.

« Mnoho českých novinářů, zajícova smrt... Ve světovém tisku jsme našli nepatrně vzpomínek na 28. říjen.

« To je nová emigrační hra: tvářit se historicky. Jakmile nevíte přesně, kdy začne válka, jak dopadne a kdy skončí a jiné světové detaily, jste emigrant podezřelý.

« Prosíme Josefa Boušku a Jaromíra Peřínka, aby vrátili čs. zahraničnímu ústavu peníze, které si koncem minulého roku vypůjčili před svou emigrací z Francie.

« Jeden český časopis v Paříži má špatné špiónky. Nesešli jsme se s Laušmanem, ani Laušman s námi. Písníčka na známou melodii.

« Již dlouho jsme nečtli tak přesný, věcný a chytrý text jako je adresa mezinárodní konfederace svobodných odborů dělnické třídy Československa u příležitosti voleb v odborech. Naši doma jej slyšeli ze zahraničních rozhlasů.

HOSPODÁŘI ŠTEDROVKU...

Pokusíme se vydat včas přísti číslo Tribuny, abyste její vánoční obsah měli na předvánočním stole. Všechny náměty, vhodné články i kresby pošlete urychleně.

mítek), aby dr. Ripka sdělil dr. Zenklovi návrh na svolání konference politických představitelů, do Washingtonu, případně do New Yorku.

Nezdá se, že by Rada byla příliš ochotná k takovým ústupkům, jež by vyšly vstříc novým návrhům Výboru. Zatím co Výbor se musí spokojit s rolí chudšího bratra, který nema ani na vydávání cyklostilovaného časopisu, přikročila Rada k vydávání tištěného revuálního měsíčníku «Hlas Československa» (ved. redaktor Dr. M. Josko, za redakci zodpovídá Dr. J. Slavík), jehož první číslo vyšlo ve Washingtonu v září. Pro Národní výbor, jehož vedení bylo rozšířeno o Vojtu Beneše, posl. Fuska a dr. Rašina, zůstává i nadále: situace v New Yorku a ve Washingtonu zamlžena...

DĚICTVÍ Z ČESKOSLOVENSKA

Na působnosti politických stran v exilu lze vidět nezkresleně důsledky volebního řádu, který Republika měla. Poměrné zastoupení, zdánlivě nejspravedlivější způsob reprezentace, vytvořilo řady stranic, jejichž program by se mnohdy vedle úzkého skupinového egoismu dal shrnout pod jednu hlavičku: lišit se od programu druhých stran. Nemožnost sestavit vládu z jedné strany vedla k praktikám zákulisních machinací a «handlů», které už v Československu ohrožovaly samé základy, na nichž československý život kulturní i politický a státní stál; vzpomeňme jen pozadí voleb Dr. Beneše prezidentem a jednání některých čs. stran s Henleinem v době předmnichovské krise. Tyto praktiky oživilí komunisté už v druhém odboji zdokonaleně v Moskvě a Košicích; a ostatní politické strany se snažili vyrovnat se jim v tom v Československu. Místo ideového vzepětí a zaktivisování všech demokratických sil Československa měl být komunismus poražen jednáními za zavřenými dveřmi. Když odcházely do exilu, politické strany nic nezapomněly a nic se nepřiucily.

JAK SE VOLÍ...

Volební systém Velké Británie

Britské volby jistě patří k nejpříkladnějším demokratickým volbám na světě. Někteří kritici anglického charakteru dodávají, že Angličané by dovedli udělat z každého volebního systému dokonalou, ukázněnou demokracii, že to je již «jejich folklor». V každém případě však volební systém je moderní, ačkoliv zároveň vychází z konstitučních tradic Velké Británie; napomáhá, aby instituce voleb byla závažnou, ale nevášnivou záležitostí, jejíž úkolem je skutečně zkoumat veřejné mínění.

Jedním ze základních činitelů, kteří určují tvářnost politického života Velké Británie, je právo vlády rozpustit parlament. Vláda ho samozřejmě užije v okamžiku, který je pro ni nejpříhodnější, a takový okamžik může nastat kdykoliv; to udržuje politické strany ve stálé činnosti. Tak tomu není v demokraciích, kde se volby konají v pravidelných, předem známých obdobích: mezi volbami upadají politické strany do spánku, ze kterého se probouzí až na počátku volební kampaně. Ve Velké Británii vlastně volební kampaně probíhá ustavičně a vypsaní voleb znamená jen její zintenzívnění.

Program, který bude předložen voličům, určí nejvyšší orgány strany; veřejní rozsáhlou literaturu, kterou přidělí místním stranickým organizacím, jež pečují o její distribuci. Noviny vykládají stranický program, uveřejňují diskuse a kritiky; pravidelnou součástí kampaně jsou okružní cesty vůdců stran po všech volebních okrscích. Kampaně uvnitř volebního okrsku si vede každý kandidát sám za pomoci svého volebního agenta, svých placených zaměstnanců a dobrovolných pomocníků; nevede ji tedy strana. Souvisí to s principem *o l b y o s o b*, platným ve Velké Británii: země je pro parlamentní volby rozdělena na poměrně malé okrsky (kolem 70.000 osob), a každý okresek volí jednoho kandidáta*; zvolen je kandidát, který obdržel nejvíce hlasů; hlasy pro ostatní kandidáty propadají. Má-li jedna strana mírnou většinu ve většině okrsků a druhá zdrcující převahu v menšině okrsků, může se stát, že vítězná strana má sice za sebou více okrsků, ale méně hlasů než strana podlehnoucí. (Rijnové volby jsou příkladem takového případu.)

Britské zákonodárství je velmi přísné ve snaze zabránit korupci**); proto omezuje výši výdajů, které nesmí kandidát během kampaně přesáhnout (zhruba 5 liber na voliče), a počet osob, které smí pro volby za plat zaměstnávat. Kandidátův volební agent vede účetnictví voleb; do 35 dnů po skončení voleb musí podat vyúčtování všech výloh, které během kampaně učinil, i s doklady. I výlohy, které ve prospěch kandidáta učiní třetí osoby či nějaká organizace, musí jím být schváleny a do vyúčtování zahrnuty. Po prozkoumání je celé vyúčtování uveřejněno ministerstvem vnitra, takže kontrola veřejnosti je zaručena. Zjištěné přestupky se trestají velmi přísně.

I při těchto omezeních jsou výdaje na volby velmi vysoké; celkové výlohy poslance ve spojení s jeho politickou aktivitou činí průměrně 1200 liber ročně, zatím co jeho plat nepřesahuje 1000 liber; to činí kandidáty i poslance velmi odvislými od politických stran, které schodek uhrazují.

Tato odvislost je zesilována způsobem jmenování kandidátů. Právo určovat kandidáty přísluší stranické organizaci volebního okrsku, tvořené platícími členy strany; v jejím čele stojí předsednictvo se značnou pravomocí. Organizace vybírají t. zv. možné kandidáty («propective candidate»), kteří se buď hlásí sami anebo jsou k tomu vybídnuti členy předsednictva či jinými vlivnými straníky. Je-li zájemců o kandidaturu málo, vyžádá si předsednictvo organizace návrhy od stranického ústředí. Možné kandidáty si před-

sednictvo předvolá, přezkouší a vybere z nich, které uzná za nejvhodnější; členská schůze pak rozhodne, kdo z nich bude za stranu ve volebním okrsku kandidovat.

Už zmíněné právo vlády rozpustit parlament je dalším činitelem konsolidace stran; nové volby znamenají pro poslance nové potíže, nové výdaje, novou práci — a novou nejistotu, zda bude zvolen; proto se jich poslanci bojí a bojí se tudíž dostat svou nekázní vládu do situace, ve které by, jsouc ohrožena, se dovolala proti parlamentu voličstva novými volbami. Proto vládne v poslaneckých klubech přísná kázeň***). Zakonodárská iniciativa připadá vůdcům opozice nebo vládě; poslanci hlasují podle pokynů vedoucích strany. Jestliže se od jejich směrnic odchýlí, jsou pokáráni; při opětovném provinění jsou postiženi sankcemi i vyloučení ze strany, což je prakticky totožné se ztrátou mandátu. Své mínění mohou vyjádřit na schůzích poslaneckých klubů, ale navenek vystupují strany zpravidla jako jednotka.

Okolnosti, zpevňující posici politické strany, vedou ve spojení s většinovým volebním řádem k systému dvou stran. I když se počet politických stran zdánlivě zvětšuje, tvoří strany ve skutečnosti dva pevné bloky, uvnitř kterých je samostatnost malých stran ilusorní*). Tento systém způsobuje, že vláda má v parlamentě spolehlivou většinu; jen výjimečně je většina malá. Ke koaliční vládě dochází jen tehdy, existují-li tři strany přibližně stejně silné; tento stav však nemůže být než přechodný. Zpravidla relativní většina voličů obdrží při většinovém absolutní většinu v parlamentě, což rozdrtilo třetí stranu.

Dvoustranný systém poskytuje voličům volbu jen mezi dvěma směry; toto omezení je však vyvažováno výhodou, že britský volič může takto osud politiky kontrolovat a ovlivňovat mnohem důrazněji než volič státu, v němž ve volbách soutěží a pak v koalici spoluprádně mnoho politických stran. Ostatně britské politické strany nejsou monolitické tak, jak jsou strany v soustavě poměrného zastoupení. V každé straně je celý vějíř mínění; poslanec musí být v neustálém styku se svým voličstvem — poslanci průměrně čtrnáctidenně navštěvují své volební okrsky, pořádají schůze, odpovídají na dotazy, přijímají individuální návštěvy, navštěvují podniky sportovní, náboženské, filantropické, taneční; obcházejí místní autority, odbory, podnikatele, obchodníky; objíždějí okresek, aby zjistili morální a materiální stav svého voličstva. K tomu přistupuje rozsáhlá korespondence: britský poslanec dostává průměrně 25 dopisů denně, a z nich 60 % vyžaduje odpovědi. Tímto způsobem menšina, která nemá vlastní politické strany, má možnost se vyjadřovat a vykonávat vliv. Není lepší školy vlády a demokracie než způsob, jak různé názory a zájmy, spojené rámcem velké politické strany, utvářejí její politiku: program, směr, taktiku.

Systém dvou stran způsobuje také, že stranický program je jasný a konkrétní. Mezi politickou mocí a odpovědností není ve Velké Británii rozdíl: strana je u vlády sama a nemůže se vymlouvat na koaliční partnery; musí osvědčit životnost svého programu i schopnost svých před-

(Pokračování na str. 15.)

Zpracováno podle knihy « L'Influence des Systemes Electoraux sur la Vie Politique », autor Marcel Duverger, vydal 1950 Armand Colin, Paris, ve sbírce « Cahiers de la Fondation Nationale des Sciences Politiques ».

VĚTŠINOVÉ ZASTOUPENÍ

PODSTATA :

všechny mandáty volebního okrsku obdrží ta politická skupina, která dostala nejvíce hlasů. Hlasy, odevzdané pro ostatní politické skupiny, propadají. Většinový volební řád existuje ve dvou hlavních formách : volba osoby (pak jsou volební okruhy malé), volba kandidátky (okruhy jsou velké).

DŮSLEDKY :

mechanické a psychologické. V rámci okrsku se mechanismus projevuje nadhodnocením zvítězivé strany a podhodnocením podlehnuvší. Tento zjev se přenáší na celý stát. Vítězná strana obdrží větší procento mandátů než je procento hlasů. A obráceně. Toto mechanické působení volebního řádu vyvolává t. zv. polarisaci voličstva. Voliči slabých stran dávají často přednost silnější politické straně, která je jim názorově bližší, aby jejich hlasy prostě nepropadly.

POČET POLITICKÝCH STRAN :

handicapování slabých stran po stránce psychologické a mechanické musí nutně vést k soustavě dvou politických stran. Jestliže však struktura státu je nerovnoměrná a místní potřeby jsou dosti silné, aby daly vznik politickým stranám, může většinové zastoupení favorizovat místní strany proti stranám celostátním. Zpravidla i pak se utkávají v jednotlivých okresech dvě strany, ale nejsou stejné jako v jiných okresech.

STRUKTURA STRAN :

Propadnutí hlasů podlehnuvších skupin vede přímo k posílení vnitřní struktury politických stran : samostatné kandidatury v sobě chovají nebezpečí, že roztrhávají hlasy vlastního tábora způsobí jejich propadnutí a podpoří tím věc nejvzdálenějších protivníků; proto jsou řídké, ať už z politické rozvahy kandidátů nebo voličů. Tato tendence je podstatně zesílena, jestliže se volí nikoli jednotlivci, nýbrž kandidátky. Při kandidatuře o sobě může poslanec ve svém okrsku nabýt takového vlivu, že bude zvolen i bez ohledu na podporu některé politické strany : je ovšem závislý na volebních komitétích svého okrsku a musí se řídit více jeho názory nežli názory politické strany, k níž patří. To se v parlamentě projevuje neukázněností parlamentních klubů, samostatným postupem poslanců a převahou místních hledisek nad hledisky celkovými. Naproti tomu se při volbě kandidátek role osobností zmenšuje a roste důležitost politického směru, který poslance podporuje ; zmenšuje se osobní styk a osobní závislost kandidáta na voliči, vliv aparátu a centralisace strany roste ; parlamentní kázeň je přísná a celková hlediska zatlačují potřeby místní.

VZTAHY MEZI STRANAMI : Existují-li jen dvě strany, je spojení ve vládě (vláda koaliční) naprostou výjimkou, a spojení ve volbách výjimkou ještě větší. Je-li stran více, může dojít k vytvoření koalice vládní, která však se proměňuje ve společenství vilební protože spojené strany nesou společnou zodpovědnost. Volební spojení pak končí splynutím spojených stran nebo pohlcením strany menší stranou silnější.

VEREJNÉ MÍNĚNÍ :

Strana silnější je nadhodnocena vůči straně slabší. Obraz veřejného mínění však není falešný, zdůrazňuje pouze směr veřejného mínění. Při větším počtu stran než dvě je zkreslení větší.

OD TÉ DOBY CO NESE, CO

Způsob, jakým občané v demokracii přetvářejí svou vůli ve vůli státu, to jest v o l e b n í ř á d, má hluboký vliv na politický život; ovlivňuje počet, strukturu i m e t h o d i k u stran, jejich vzájemné vlivy a jejich zastoupení, je více či méně citlivý vůči veřejnému mínění i státnímu ústrojí. Jistěže vliv volebního řádu nepřesahuje určité limity. Celkový politický obraz státu je spoluvytvářen mnoha vzájemně působícími tendencemi; přeslo však vliv volebního řádu, jak se především

Může vést i k tomu, jako na př. v posledních anglických volbách, že politická strana s menším počtem mandátů má větší procento hlasů. Tato zkreslení jsou však výjimečná. Většinové zastoupení svým mechanismem a psychologickými důsledky potlačuje podružné rozdíly a soustředuje pozornost stran a voličů na základní tendence. Pokud jsou obě strany federativní a uchovávají svobodu frakcí, vyjadřují takřka ideálně veřejné mínění.

I po stránce c i t l i v o s t i na změny veřejného mínění působí stabilizačně. Mechanismus většinového zastoupení činí státní politiku velmi citlivou na změny v poměru tradičních, ustálených politických mínění; tradiční politické strany si uchovávají svoje kádry, ale o jejich převzetí či nepřevzetí vlády rozhoduje ta část, která k fanatickým stranickým kádrům nepatří. Tim se udržuje demokracie živá, protože volič cítí, že může svým hlasem přivodit změnu — právě proto, že poměrně malý přesun hlasů je nad a podzastoupením zvětšován a působí velké přesuny v mandátovém poměru. V občanech zemí s většinovým zastoupením nikdy nevzniká pocit, že volby jsou fraškou, že na vývoj věci nemá vliv a že « to » zaú stejně rozhodnou politické strany.

NEVÝHODY :

Zvláště v mladých demokraciích zaniknutí malých stran, které mohou mít svou morální a morálně politickou důležitost, je na škodu. Příklad : Masarykova realistická strana působí destruktivně, je-li stát nesourodý. V USA posiluje rozpory mezi Severem a Jihem.

ZVLÁŠTNOSTI :

Pro většinové zastoupení je typické, že poměrně malý přesun hlasů může způsobit zvrat státní politiky; je proto důležité zkoumat, k t e r é hlasy takto nadhodnocuje. Tato otázka upozorňuje na jednu z nejsilnějších stránek většinového zastoupení : O politice státu nerozhodují při tomto systému « skalní straníci », kteří volí svou politickou stranu za všech okolností nýbrž nefanatičtí voliči, kteří neposuzují doktrínu, ale praktické výsledky, které měla ta či ona ze soupeřících stran při řízení státu; myslí, hodnotí a uvažují část národa. Tato skutečnost pak dává charakter celé politice : Strany se ve své propagandě i ve své činnosti orientují na získání tohoto fluktuujícího středu, který rozhodne ve volbách o jejich budoucnosti, a jsou proto nuceny provádět politiku únosnou, odůvodnitelnou a hlavně praktickou, t. j. takovou, která vykazuje určité výsledky. Tak vnáší většinový systém do ryze kvantitního demokratického systému prvky kvalitativní. Je tudíž naprosto neodpodstatněná námitka, podle které většinový systém vede k rozdělení národa na dva příkré

EVOLÍME, STARÁME JE TO...

zjišťuje v posledních letech, je natolik závažný, že je mu nutno věnovat mimořádnou pozornost.

Vzhledem k naprostému nedostatku příslušné literatury české a slovenské, připojujeme bibliografii. Nedostatek naší literatury o této problematice nás nutí v některých případech vytvářet terminologii, kterou používáme « ad hoc » a o níž si neděláme iluze jako o definitivní.

proti sobě stojící bloky ; právě naopak : v tomto systému — jediné — ovlivňuje kritická a rozumná část voličstva v důsledku nadhodnocení fluktujiících hlasů politiku obou hlavních politických stran. Další prvek působící dostředivě : nezbytnost získat pod trestem propadnutí všech hlasů relativní většinu ve volebním kraji nutí každou politickou stranu, aby vytvářela program všeobecně platný a všeobecně přijatelný, celonárodní, nikoliv jen stavovský či třídní.

VLÁDA :

Na sestavení vlády umožňuje voličům větší vliv než kterýkoli jiný volební systém ; voliči volí prakticky svou vládu přímo. Není zde ponechána možnost, či jen ve výjimečných případech, k zákulisním jednáním.

TVORENÍ NOVÝCH POLITICKÝCH STRAN :

Většinové zastoupení nepřeje novým politickým stranám. Nová strana nemá pochopitelně své stranické kádry, a proto ji hlasové podhodnocení zastihuje nejcitelněji. Jestliže má však svoje odůvodnění ve skutečně hlubokých příčinách, nezanikne a bude růst. Tato doba je zatlčkávací zkouškou životnosti a oprávněnosti nového politického směru; je zároveň pro ni samu krystalizačním obdobím. — Většinové zastoupení vylučuje tudíž rychlý úspěch přechodných politických směrů.

...POMĚRNÉ ZASTOUPENÍ

PODSTATA :

Každá politická strana obdrží v zákonodárném sboru tolik zástupců, kolik procent platných hlasů obdržela jeho kandidátka. Tato zásada je v praxi omezoována jednak rozdělením území na volební kraje, jednak t. zv. quorem, ustanovením, že politická strana musí dosáhnout aspoň v jednom z volebních krajů počet hlasů, postačující na mandát.

DŮSLEDKY :

Vzrůst počtu politických stran, neboť poměrné zastoupení konservuje sice strany staré, ale napomáhá také tvoření stran nových. Každý politický názor je v podstatě návrh na určité řešení potřeb, které některá vrstva občanů podporuje ; takové řešení nalezne v rozsáhlém politickém tělese, jako je obyvatelstvo státu, vždy dostatečný počet stoupenců, aby jeho reprezentant se stal členem zákonodárného sboru. Tento volební princip takřka zaručuje každému zakladateli nové politické strany alespoň jeden poslanecký mandát.

NEVÝHODY :

Obvykle se uvádí, že vyjadřuje nejpresněji veřejné mínění. Procento mandátů sice odpovídá procentu hlasů, odevzdaných politickým stra-

V. CH. a F. L., FRANCIE

nám, ale je velmi vzdálené věrnému obrazu veřejného mínění, které je mnohem méně statické. Veřejné mínění je zkreslováno. Mínění, mající jen místní význam, v legislativě mají jen to zastoupení, které odpovídá jejich početnímu podílu na celku obyvatelstva; tím jsou zhusta zbavována významu. Protože se však při poměrném systému mohou uplatnit po celém státě a neztratí žádný hlas, a mají tendenci stát se celostátními, t. j. politické strany se snaží rozšířit a zevšeobecnit program. Což vede především k tendenci hájit zájmy stavovské či třídní. Poměrné zastoupení vede k úpadku stran ideových a k vzestupu stran zájmových.

Jiná nevýhoda : Každá nuance, vtělená do samostatné politické strany, má naději na získání zastoupení; vede tedy k extrémnímu zájmovému partikularismu a egoistickému prosazování zájmových hledisek.

Jestliže podpora aparátu strany je důležitá ve všech volebních systémech, poměrné zastoupení ji činí naprosto nezbytnou. Důsledek : přesun těžistě stran k aparátu : strany se stávají

VÝHODY :

Poměrné zastoupení má tendenci posílit celostátní jednotu (především v národnostních státech). Unifikační tendence je nesporná.

VEREJNÉ MÍNĚNÍ :

Mechanická citlivost poměrného zastoupení na změny ve veřejném mínění má pro politický vývoj dalekosáhlé důsledky. Vede především ustálení poměru mezi tradičními politickými směry. Každá politická strana s delší tradicí má svůj pevný kádru voličů, kteří ji volí za všech okolností; ti voliči, kteří přemýšlejí a rozhodují se pro tu či onu stranu podle výsledku její politiky jsou jednak ve státě v menšině, jednak rozdělení mezi velký počet politických stran, jednak svádění volebním řádem k vytváření vlastních politických stran. Proto se jejich fluktuace projevuje v přesunu několika mandátů z jedné politické strany na druhou, a tento přesun celkovou politiku nijak neovlivní. *občan Proto ztrácí zájem na politice a zejména na volbách. neboť dochází k přesvědčení, že nemůže nijak ovlivnit veřejné záležitosti a svým zásahem změnit jejich chod ; přestává proto pohlízet na stát jako na nástroj vlády lidu « a vzniká nenávisť proti státu, jeho představitelům, nepodařeným zástupcům lidu, společnost ve státě se rozpadá na vládce a ovládané — a máme tak připraveno prostředí, z něhož vyrůstá každé protidemokratické hnutí » (Dos), Memorandum o manažerském státě, str. 16.).*

VZÁJEMNÝ VZTAH STRAN :

Volební systém nutí k tvoření společenství vládních, k tvoření koalicí, neboť žádná z tak velkého počtu stran nezíská absolutní většinu. Ve volbách však každá strana bojuje na vlastní pěst, neboť každý hlas platí, a tento rozpor mezi bojem a nutností spolupráce ve vládě způsobuje neupřímnost spolupráce, obtížnost tvoření vlády a její nestálost. Uplatňování stranického klíče ve státní správě, hlídání vládních partnerů a opouštění vlády z propagačních důvodů, to jsou důsledky tohoto rozporu.

VOLBA VE DVOU SKRUTINÍCH

PODSTATA :

systém většinový. Mandáty se přiřknou té osobě či kandidátce (volné či vázané) která dostane ve volbě nadpoloviční většinu hlasů. Nedo-
(Pokrač. na str. 13.)

J. B. HEIDLER

Bibliografie volebních systémů

Bibliografie des régimes électoraux

Cette biographie contient :

- I. Une étroite sélection de manuels et ouvrages généraux sur le Droit constitutionnel et la Science politique pouvant servir d'introduction à l'étude des problèmes électoraux.
- II. Une large sélection d'ouvrages généraux et de monographies contenant des chapitres concernant les rapports entre le Législatif et l'Exécutif, les Partis politiques dans l'Etat contemporain.
- III. Une large sélection de monographies spécialisées sur la fonction des Partis politiques dans l'Etat contemporain.
- IV. Une vaste majorité d'ouvrages sur les questions électorales, notamment les systèmes électoraux et les résultats des élections, parlementaires et présidentiels.

Quelques études publiées dans des revues et recueils spécialisés ont été inclus.

ABBREVIATIONS :

B. L'ouvrage contient une bibliographie
Kniha obsahuje bibliografii.

C. Chicago. F. Frankfurt a/M. L. London. N. Y.
New York. P. Paris. Pg. Prague. W. Washington.

I

DROIT CONSTITUTIONNEL ET SCIENCE POLITIQUE
— MANUELS ET OUVRAGES GENERAUX. — USTAV-
NÉ PRAVO A POLITICKA VEDAPRÁRUCKY A DĚLA
OBEČNA

BURCHFIELD L., Bibliography of Materials in Political
Science. B. Contemporary Political Science. UNESCO B.
P. 1950.

DUVERGER M., Les régimes politiques. P. 48
" Manuel de Droit constitutionnel et de
Science politique. B. P. 48

KELSEN H., Allgemeine Staatslehre. B. 1925

LASKI H. J., The Grammar of Politics. B. L. 25

MERRIAM C. E., Systematic Politics. B. C. 46.

NEUBAUER Z., Státověda. B. 1947.

II

OUVRAGES DE THEORIE POLITIQUE ET MONO-
GRAPHIES SPECIALISEES TOUCHANT LES QUES-
TIONS ELECTORALES. — POLITICO - THEORITICKA
DĚLA A MONOGRAFIE DOTYKAJICI SE PROBLE-
MATIKY VOLEB

1

Ouvrages généraux ou concernant plusieurs pays. — Dola
obecná nebo zahrnující několik zemí.

AKERMAN J., Développement économique et les change-
ments politiques. 45.

ALESSANDRI, Le parlementarisme et le régime prési-
dential.

BASSET R., Essentials of Parliamentary Democracy.

BAXA B., Parlament a parlamentarismus.

BENES E., Demokracie dnes a zítřa. Pg. 46.

BENHEMA H. — GEER W. M., Contemporary Foreign
Governments. B. N. Y. 46.

BRYCE J., Modern Democracies. L. 21.

BUCK P. W. — MASLAND J. W., The Governments of
Foreign Powers. N. Y. 47.

BURDEAU G., Traité de science politique, tome I. 48.

BUTLER N. M., True and False Democracy.

DENDIAS, Le Renforcement des pouvoirs du chef de l'Etat
dans la démocratie parlementaire.

FINER H., Theory and Practice of Modern Government.
32.

" The Future of Government Being a Conti-
nuation of the «Theory and Practice of Mo-
dern Government». B. L. 49.

GIRAUD E., Le Pouvoir exécutif dans les démocraties
d'Europe et d'Amérique. P. 38.

Tato bibliografie obsahuje :

I. Úzký výběr základních příruček a
obecných prací o ústavním právu a
politické vědě, vhodných k uvedení
do studia problematiky voleb.

II. Obsáhlý výběr obecných děl a mono-
grafií obsahujících kapitoly týkající
se vztahů mezi legislativou a exekuti-
vou, politických stran a voleb.

III. Obsáhlý výběr monografií o funkci
politických stran v moderním státě.

IV. Velikou většinu prací o problematice
voleb, zejména o volebních systémech
a výsledcích voleb, parlamentních i
presidentských.

Bibliografie zahrnuje také několik studií
publikovaných v odborných časopisech a sbor-
nících.

GORDON S., Les Nouvelles Constitutions européennes et
le rôle du chef de l'Etat.

GOSNELL H. F., Why Europe Votes. C. 30.

GRAHAM M. W., New Governments of Eastern Europe.
L. 28.

GYORGY A., Governments of Danubian Europe. B. N.Y. 49.

MEIVER, The Modern State. 26.

KENDALL W., John Locke and the Doctrine of Majority
Rule. 41.

LOWELL A. L., Governments and Parties in Continents
Europe.

MARRIOTT J. A. R., The Mechanism of the Modern State. 27.

MELOT, L'Evolution du régime parlementaire.

MILL J. S., Representative Government.

MIMS E., The Majority of the People.

MODRACEK F., Státní převraty, jak se dělá a jak se
jim zabránuje. Pg.

NILSON S., Histoire et Science politiques. Essai sur la
méthode quantitative. Bergen 50.

OGG F. A. — ZINK H., Modern Foreign Governments.
B. N. Y. 49.

RAPPARD W. E., Democracy versus Demagoguery. N.Y. 23.
The Crisis of Democracy.

REPORT of the Haldane Committee. L.

RUSSEL B., Power : A New Social Analysis. L. 38.

SILON E. D., The Smaller Democracies. 39.

TABORSKY F., Nase nová ustava. B. Pg. 48.

TINGSTEN, La Victoire démocratique et la crise de la
démocratie.

WILSON W., The State.

2

L ALLEMAGNE (NEMEČKO)

BRECHT A., Prelude to Silence. The End of the German
Republic. N. Y. 44.

CLARK R. T., The Fall of the German Republic. B.L. 35.

L'Evolution politique en Allemagne d'après-guerre, 1re
partie : Partis politiques et élections. B. 50.

Grundgesetz fuer die Bundesrepublik Deutschland, einschl.
Wahlgesetz. Muenchen und Berlin 50.

HANEMAN H. J., The Growth of Executive Power in Ger-
many. A study of the German presidency. B. Minne-
apolis 34.

NEUMANN F. L., German Democracy 1950. N. Y. 50.

ROUSSEL G., L'Evolution du pouvoir exécutif en Alle-
magne.

VERMEIL E., La Constitution de Weimar.

WITTMAYER L., Die Weimarer Reichsverfassung. Tuebin-
gen 22.

3

L AUTRICHE (RAKOŮSKO)

- ADAMOVICH L., Grundriss des oesterreichischen Staats-, Verfassungs- und Verwaltungsrechtes.
BERNATZIK E., Die Kommentierte Gesetzausgabe: Die oesterreichischen Verwaltungsgesetze. 11.
McDONALD M., The Republic of Austria. A study in the failure of a democratic government. B. L. 46.
HERRNRITT R. von, Handbuch des oesterreichischen Staatsrechtes. 10.
La Nouvelle Constitution autrichienne. P. 34.

4

LES ETATS-UNIS (SPOJENE STATY)

- BEARD C. A., American Government and Politics. N.Y. 46.
" An Economic Interpretation of the Constitution.
BENTLEY A., The Process of Government. 08.
BROGAN D. W., Politics and Law in the U. S.
BRYCE J., The American Commonwealth.
FOLLETT M. P., The New State. 18.
GRAZIA A. de, Public and Republic. Political representation in America. B. N. Y. 51.
HART A. B., Introduction to the Study of Federal Government.
HAZLITT H., A New Constitution Now. 42.
MUNRO D. G., The Government of the U. S.
ROOT E., The Citizen's Part in Government. New Haven 11.
SECKLER-HUDSON C., Our Constitution and Government.
WILSON W., The Government of the U. S.

5

LA FINLANDE — FINSKO

- ENCKELL A., La Démocratie en Finlande. P. 47.

6

LA FRANCE — FRANCIE

- BARTHELEMY J., Le Gouvernement de la France.
DEBRE M., Scrutins, Partis, Institutions. Les Cahiers Politiques, juillet 1941.
" La Mort de l'Etat républicain. P. 47.
DUVERGER M., Les Constitutions de la France. P. 50.
LAUBADERE A. de, Le Renforcement du pouvoir politique et la formule du gouvernement présidentiel. In : Refaites une Constitution. P. 46.
PROJET de Constitution de la République Française adopté le 29 sept. 46 par l'Assemblée Nationale Constituante. Documentation Française, Notes documentaires et études No. 425. P. 46.
SOULIER P., L'instabilité ministérielle sous la 3e République. B. P. 30.

7

LA GRANDE BRETAGNE — VELKA BRITANIE

- ANSON W. R., Law and Custom of the Constitution. Oxford 35.
BAGEHOT W., The English Constitution. Oxford.
BASSETT R., Essentials of Parliamentary Democracy. L37.
FINNER H., op. cit.
GORDON S., Our Parliament. L. 45.
GREAVES H. R. G., The British Constitution.
JENKS E., The Government of the British Empire.
JENNIGS W. J., Cabinet Government. Cambridge 36.
" Parliament. Cambridge 39.
" The British Constitution. Cambridge 47.
KEIR D. L., The Constitutional History of Modern Britain. L. 38.
KEITH A. B., The British Cabinet System. L. 39.
" The Constitution of England from Queen Victoria to King George VI. L. 40.
LASKI H. J., Parliamentary Government in England. L. 25.
LOWELL A. L., The Government of England. 08.
MARRIOTT J. A. L., English Political Institutions.
MELLIE K. B., A Hundred Years of English Government. L. 37.
MUIR R., How Britain is Governed. L. 30.
OGG F. A., English Government and Politics. N. Y. 36.
POLLARD A. F., The Evolution of the Parliament. 2e éd. L. 26.
REPORT of the Haldane Committee. L.
ROSS J. F. S., Parliamentary Representation. L. 43.
STEED H. W., Les Institutions britanniques.

- TODD, Le Gouvernement parlementaire en Angleterre.
VISSCHER P. de, Les Nouvelles tendances de la démocratie anglaise. B. P. 47.

8

LA HONGRIE. — MADARSKO

- A Chronicle of Events in Hungary from the First World War to the Present Day. 43.
SETON-WATSON R. W., Corruption and Reform in Hungary. L. 11.

9

L'IRLANDE. — IRSĀO

- McHEIL E., Early Irish Law and Institutions. Dublin.
WARREN R. de, L'Irlande et ses institutions politiques. B. P. 28.

10

L'ITALIE. — ITALIE

- Constitution de la République Italienne. Documentation Française, Notes documentaires et études No. 882. P. 48.
PERTICONE G., La politica italiana nell'ultimo trentennio. I. Roma 45.

11

LE JAPON. — JAPONSKO

- Political Handbook of Japan 1949. Tokyo 50.

12

LA POLOGNE. — POLSKO

- MAKOVSKY J., La Constitution de la République polonaise. 36.

13

LA ROUMANIE. — RUMUNSKO

- ROUCEK J. S., Contemporary Roumania and her Problems. Stanford 32.
TIBAL A., La Roumanie. B. P. 32.

14

LA SUEDE. — SVEDSKO

- CHILDS W., Sweden, the Middle Way. New-Haven 36.

15

LA SUISSE. — SVYCARSKO

- Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft, Staatsverfassung des Kantons Zurich. Zurich 48.
BROOKS, Government and Politics of Switzerland.
RAPPAUD W. E., The Government of Switzerland.

16

LA TCHECOSLOVAQUIE. — CSR

- BAXA B., Parlament a parlamentarism. Pg.
BENES E., Demokracie dnes a zitra. Pg. 46.
KOVARNA F., O jedné z příčin únoru. Úvaha o reversové demokracii. Kopenhagen 51.
MODRACEK F., Státní převraty, jak se děly a jak se jim zabráněje. Pg.
PEROUTKA F., Budování státu. Pg.
SOBOTA E., Cs. ústava, jak zná a jak ji máme čísti. Cs. president republiky.
TABORSKY F., Nase nová ústava. Pg. 48.

17

L'URSS. — SSSR.

- BRODOVITCH, Le Droit électoral. 25.

III

LA FONCTION DES PARTIS POLITIQUES. — FUNKCE POLITICKYCH STRAN.

1

- Ouvrages généraux ou concernant plusieurs pays. — *Dola vseobecna nebo zahrnujici několik zemi.*
BELLOC H. — CHESTERTON C., The Party System. L. 11.
DUVERGER M., Les Partis politiques. P. 51.
HENDERSON H. D., Constructive Democracy, Democracy and Party Politics.
HOLCOMBE A., Political Parties of To-Day.

- LACHENAL F., Le Parti politique, sa fonction de Droit public. Basel 44.
 LECOURT R., Le Rôle des Partis dans la vie politique. Les Cahiers politiques, avril 46, P.
 LOWELL A. L., Governments and Parties in Continental Europe.
 MICHELS R., Les Partis politiques. P. 14.
 " Zur Soziologie des Parteiwesens in der modernen Demokratie. 2e éd. 25.
 " Über die Kriterien der Bildung und Entwicklung politischer Parteien. Schmollers Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft, 51e année.
 OSTROGORSKI, La Démocratie et les Partis politiques. P. 12.
 PELLOUX R., Les Partis politiques dans les constitutions d'après-guerre. Revue du Droit public. P. 34.
 SCHATTSCHEIDER E. E., Party Government. N.Y. 42.

2

- L'ALLEMAGNE. — NEMECKO
 MICHELS R., opera citata.

3

- LES ETATS-UNIS. — SPOJENE STATY
 BEARD C. A., The American Party Battle. B. N. Y. 28.
 BINKLEY W. E., American Political Parties. Their natural history. B. N. Y. 43.
 HESSELTINE W. B., The Rise and Fall of Third Parties. W. 48.
 HOLCOMBE A., op. cit.
 " New Party Politics.
 KEY V. O., Political Parties and Pressure Groups. N.Y. 47.
 MACY J., Party Organisation and Machinery. N.Y. 04.
 MCCHESENEY SAIT E., American Parties and Elections. N. Y. 27.
 MCKEAN D. D., Party and Pressure Politics. Boston 49.
 MERRIAM C. E. GOSNELL H. F., The American Party System. 4e éd. N. Y. 49.
 ODEGARD P. H., Quelques aspects de l'étude des groupes de pression et des Partis politiques aux Etats-Unis. In : La Science politique contemporaine. UNESCO. P. 50.
 POLLOCK J. K., Party Campaign Funds. N. Y. 26.
 SCHATTSCHEIDER E. E., op. cit.
 " The Struggle for Party Government. 48.

4

- LA FRANCE. — FRANCIE
 ARRIGHI P., Le Statut des Partis politiques. 48.
 GOGUEL F., Les Partis politiques dans la 4e République. Politique, oct. 47, P.
 PRIOURET R. A., La République des Partis. P. 47.
 SERAMPUY B. (GOGUEL F.), Projet de statut des Partis politiques.

5

- LA GRANDE-BRETAGNE. — VELKÁ BRITÁNIE
 BELLOC H. — CHESTERTON C., The Party system. L. 11.

6

- L'INDE. — INDIE
 CHANDRASEKHARAM C. V., Political Parties with Special Reference to India.

7

- LA SUISSE. — SVYCARSKO
 STRASSER D., Les Partis politiques suisses. B. 50.

8

- LA TCHECOSLOVAQUIE. — CSR
 Memorandum o demokracizaci politického stranictví. L Institut tchécoslovaque à l'étranger — CSZUE. P. 49.
 MERTL J., Politické strany v dnešním světě.

IV

- SYSTEMES ELECTORAUX ET ELECTIONS. VOLEBNÍ SYSTÉMY A VOLBY

1

- Ouvrages généraux ou concernant plusieurs pays. Dila vseobecná nebo zahrnující několik zemí.
 BERHARD H. A., Das parlamentarische Wahlrecht. 26.
 BRAUNIAS C., Das parlamentarische Wahlrecht. 32.
 BULLIO P., Il voto obbligatorio. 46.
 CAHN E., Das Verhältnisswahlrecht in den modernen Kulturstaaten. 09.

- DUVERGER M., GOGUEL F. etc., L'Influence des systèmes électoraux sur la vie politique. P. 50.
 EVERSLEY, Proportional Representation.
 FODERARO S., Collegio uninominale e scrutinio di lista. 46.
 CIERKE O. von, Ueber die Geschichte des Majoritätsprinzips. Schmollers Jahrbuch..., 39e année.
 HARTMAN G. B. von, Für und wider das Mehrheitswahlrecht. F. 49.
 HELLER H., Die Gleichheit in der Verhältniswahl. 29.
 HOAG-HALLET, Proportional Representation. N. Y. 26.
 HOGAN J., Elections and Representation. Oxford 45.
 HUMPHREYS J. R., Proportional Representation. L. 11.
 LAVERGNE B., Le Gouvernement des démocraties modernes, la nécessité du double suffrage universel : suffrage individuel et suffrage social. P. 33.
 Suffrage universel et autorité de l'Etat.
 Leur conciliation effective après le pluralisme électoral. P. 49.

- La Leggi elettorali. Ministero dell'Interno, Direzione generale dell'amministrazione civile : Pubblicazione N. 1. Roma 48
 MEYER G., Das parlamentarische Wahlrecht. ol.
 OVERACKER L., Money in Elections. N. Y. 32.
 SEYMOUR — FRARY, How the World Vote.
 TARGETTI L., Sistema elettorale e collegio uninominale. 46.

2

L'ALLEMAGNE. — NEMECKO

- SCHAUFF J., Neues Wahlrecht. Beiträge zur Wahlreform.
 BRAUNIAS C., op. cit.
 HARTMAN G. B. von, op. cit.
 HELLER H., op. cit.

3

LES ETATS-UNIS. — SPOJENE STATY

- Corrupt Practices Laws.
 Direct Primary Laws.
 EWING C.A.M., Presidential Elections from A. Lincoln to F. D. Roosevelt. Norman 40.
 GOSNELL H. F., Grass Roots Politics. National voting behaviour of typical states. B. W. 42.
 LAZARFELD P. F. — BERELSON B. — GAUDET H., The People's Choice. How the voter makes up his mind in a presidential campaign. N. Y. 48.
 MCCHESENEY SAIT E., American Parties and Elections. N. Y. 27.
 MERRIAM C. E. — CONSELL H. F., Non Voting. Causes and methods of control. C. 24.
 MOSTELLER F. etc., The Pre-Election Polls of 1948. Report to the Committee on Analysis of Pre-Election Polls and Forecasts. 49.

4

LA FRANCE. — FRANCIE

- BEAUFILS M., Toutes les élections. P. 48.
 BENOIST C., Pour la réforme électorale. P. 08.
 HUSSON R., Elections et référendums, 1945 et 1946. 47.
 LA CHESNAIS P. G. — LACHAPPELLE G., Tableau des élections législatives des 24 avril et 8 mai 1910 suivi d'une application de la R. P. P. 10.
 LACHAPPELLE G., Elections législatives du 16 nov. 1919. Avec application de la R. P. départementale. Le mécanisme et les erreurs du nouveau mode de scrutin. P. 20.
 " Election législatives du 11 mai 1924. suivies de l'application de la R. P. départementale. La R. P. intégrale et le scrutin d'arrondissement. P. 24
 " Elections législatives du 2e et 29 avril 1928. P. 28.
 " Elections législatives du 1er et 8 mai 1932. P. 32.
 " Elections législatives du 26 avril et 3 mai 1936. P. 36.

- Loi électorale et liberté politique. Supplément au No. 66 de l'Esprit. P. 46.

- LUMIN J., Le Guide de l'électeur, essai de réforme constitutionnelle et de classification des tendances politiques. 45.

- MONTAGNIER M., Des élections de 1936 aux votes d'octobre. P. 45.

- Les Systèmes électoraux français à la lumière de la conjoncture politique actuelle. Groupe du RGR. P. 48.

VENOVÁNO

VSEM ASPIRANTŮM NA MINISTRA VNITRA

Vynikající americký národohospodář a žurnalista Stuart Chase napsal redakci New York Times dopis, který na rozdíl od jeho ostatních prací (Democracy Under Pressure, For this We Fought) neříká nic objevného, nového, co by normální, myslící člověk již nevěděl. — Prosíme proto členáře s průměrnou inteligencí, a by tento dopis nečetli. Otiskujeme jej pouze pro naše emigrantské aspiranty na ministra vnitra, kteří s urputnou a nudnou odhodlaností « odhalují » znovu a znovu naši totožnost s komunismem. Snad si jednou uvědomí, že denunciování, které se jim hnusilo v zemi, z níž uprchli, a které začali milovat na svobodě, je totožné.

Vinen společenstvím (guilty by association) je na příklad nyní americký politik Phillip Jessup kterému americký senát zakázal účast v americké delegaci na Spojených národech v Paříži. Jeho politika vůči Číně byla totiž někdy obsahově i časově totožná s politikou Sovětského svazu, následkem toho Jessup musí být komunist. Důkaz, který by každý soudce rozhodně odmítl, na který však naletí miliony občanů. Trik možno popsat ve formě silogismu, který jej nejsnáze odhalí. Na př. :

Senátor Taft prosazuje zákon o státním stavebnictví.

Komunisté obhajují státní stavebnictví.

Senátor Taft je komunist.

(Poznámka pro naše aspiranty : senátor Taft je kandidátem Republikánské strany na úřad presidenta.)

Tato kachna byla skutečně použita organizací stavitelů, kteří se bránili účasti vlády Spojených států v jejich oboru.

Jiný příklad :

Komunismus je proti Čankajškovi.

Americké ministerstvo zahraničí má pochybnosti o Čankajškovi.

Americké ministerstvo zahraničí je v komunistických rukou.

Theorie « vinen názorovým společenstvím » je velmi jednoduchá. Tvrdí, že jsou-li dvě charakteristiky podobné, všechno ostatní je si podobné rovněž.

Papež věří v zákonné regulování dětské práce.

Stalin věří, nebo věřil, v zákonné regulování dětské práce.

Proto a) Papež je komunist

b) Stalin je katolík.

Jak vidět, jde to oběma směry. Touto obłudnou logikou je možno dokázvat vinu kohokoli a čehokoli... — Tak zni zkrácený dopis Stuarda Chase.

Naši kamarádíci, kteří se již v exilu připravují na ministerstvo vnitřní cvičením se na ČsZUE, neočekávejte, že vám vaše cvičení z pilnosti budeme opravovat na stránkách Tribuny. Natolik si papíru příliš ceníme. — Zmýlili jste se prostě v zeměpisu; nejlepší odborníci v methodě « vinen společenstvím, kteří by vám mohli dávat hodiny, jsou členové NKVD a STB. A mají něco, co vy nemáte : právo být žalobcem, svědkem, soudcem, kaťem v jedné osobě. Protože toto právo, tak důležité v úspěšném provádění této obłudné logiky nikdy nebudete mít v demokratické části světa, bylo by lépe, kdybyste svoji energii uplatnili jiným směrem.

Dostali jsme zajímavý návrh z domova. Všechna zahraniční vysílání v českém jazyce by se měla domluvit na « měsíci boje proti nelidskosti ». Akce by spočívala v tom, že zahraniční autority by oznámily čs. komunistům fakta, která režim usvědčují z nelidskosti. Byl by to takový norimberský proces před procesem. Zároveň by to byl měsíc posledního varování všem funkcionářům a členům (KSC), kteří budou odpovědní za tyto zločiny, nevzdají-li se svých funkcí. — Co očekáváme od této akce ? Aktivisaci domácího odporu, aktivisaci tlaku zvenčí, podlomení činnosti Strany. Oslabení režimu. Dále vyzvat občany, aby psali varovné dopisy. Hlásit rozhlasem kolaboranty. A tak dále. Propracovat tento měsíc « nelidskosti » do všech podrobností, aby akce byla dobře připravena.

(Pokrač. se str. 9.)

de-li k vytvoření nadpoloviční většiny, koná se druhá volba, která rozhodne definitivně o přidělení mandátu a největší počet hlasů vítězí. Volba ve dvou kolech by měla theoreticky vést ke zvyšování počtu politických stran, protože každá skupina může v prvním kole se pokusit o štěstí, kdežto v druhém, což je pro systém charakteristické, lze ji uzavřít spojenectví s jinými stranami.

VZÁJEMNÉ VZTAHY STRAN :

Volební spojenectví pro druhé kolo (nejčastěji již dohodnuté, ale nezveřejněné před prvním kolem) jsou prakticky možná jen mezi politickými stranami téhož nebo podobného myšlenkového směru. Jsou to tudíž spojenectví spíše ideová než mocenská a často se pak promítají do spojenectví vládních. Zejména při kandidátních listinách vede volba ve dvou skrutiniích k poznamáhlému vytvoření dvou bloků politických stran, sdružených kolem hlavních a trvalých politických tendencí.

VEREJNÉ MÍNENÍ :

Jeho zřeslení vyplyne jasně ze srovnání výsledků prvního a druhého skrutinia voleb. Nedochází sice k žádným extrémům, ale, což je snad ještě důležitější, je falšován směr veřejného mínění. Zvláštní význam mají při tom strany středu; protože se pro druhé skrutinium uzavírají spojenectví s programově nejbližšími skupinami, ucházejí se o střed obě křídla. Odtud nadhodnocení středu, politika « jazyčka na váze », která se může snadno proměnit ve vyděračství. Střed sice získává mocensky, ale právě tak ztrácí politicky; je odsouzen ke kolísavé politice, aniž hledí na potřeby lidu.

Citlivost, e níž tento systém reaguje na změny veřejného mínění, je malá : korumpující funkce středu nejen mírní výkyvy mezi tradičními politickými stranami, ale je přímo zabíjákem pro politické strany a směry nové. Nová politická strana má na vybranou buď bojovat na svou pěst, t. j. stavět své kandidáty i v druhém kole, a být rozdracena mezi soupeřícími koalicemi, anebo se spojit s jednou z nich, a tím ztratit svou autonomii i svou novost a být početně podbízena. Volba ve dvou kolech automaticky vyřazuje nové směry přechodné a zbytečné; jsou-li trvalé a hluboké, brzdi jejich parlamentní uplatnění a opotřebovává jejich originalitu. Ve spojení s volbou osob dosahuje tento systém vrcholu politické nehybnosti.

Toto číslo vyšlo v nákladu 950 kusů

(Pokrač. se str. 1.)

osobně neznají, jednak se při rozšíření oborů, do nichž vláda moderních států zasahuje, lidé volí do funkcí tak specialisovaných, že vůbec není známo, jsou-li s to je vykonávat. Z těchto slabin demokracie pak roste manažerismus, stav, ve kterém při všem formálním zachování demokracie ve skutečnosti rozhodují malé skupiny lidí, na základě faktických poměrů nesaditelné a neodpovědné.

Není těžké rozpoznat tento vývoj i v politickém stranictví. Kdo trochu nahlédl do zákulisí stranického života, snadno poznal, že se politické strany skládají z masy členstva, jehož demokratická práva jsou papírovou formou, a skupinek profesionálních politiků, kteří prakticky stranu ovládají. Tyto manažerské kliky jsou na Západě decentralisované, v komunistických státech centralisované v jednu manažerskou ústřednu: v obou případech však skoro stejně nekontrolovatelné a nesaditelné. Navenek se toto odumření demokratického života ve stranách projevuje tím, že členstvo, pocíťujíc svou praktickou bezmocnost, se od politické práce stahuje, lhostejní; kvalitní a iniciativní lidé, nesnášející manažerské praktiky, si politické strany zhnusí a odcházejí z nich, a stranický život se nakonec omezuje na těžce sehnané schůze s nízkým procentem účasti, na kterých se referent snaží vyvolat davovou psychosu a v jejím ovzduší zakotvit několik emocí — zpravidla pocit nenávisti k ostatním politickým stranám — do myslí posluchačů.

Život politické strany vnitřně opravdu demokratické by musil vypadat zcela jinak. Hlavní práce by se přesunula z úřadoven sekretariátů, kde se dělají rozhodnutí, a ze schůzí, kde se propagují, do místních skupin, jejichž život by se podobal rozmluvě kolem stolu, vedené slušně, přátelsky a věcně. To rysuje už i hranici početnosti základních stranických jednotek: počet dvaceti osob se zdá být nejvyšší hranicí.

Skupina může demokraticky žít jen tam, kde mají její členové konkrétní znalosti o tom, o čem diskutují a rozhodují; jakmile ztratí rozhovor i jednání věcnost, zjistí většina záhy, že je pro ni účast na schůzkách ztrátou času, a přestanou spolupracovat: skupina se promění v to, čím jsou zpravidla základní organizace politických stran: dva, tři jednotlivci, kteří pocíťují uspokojení v organizační činnosti pro ni samu bez ohledu na její účel a kteří tvoří jádro výboru, a houfce členů, kteří považují (tuto) « politiku » — pochopitelně — za promarněný čas. Jak má však demokracie odolávat náporu nedemokratických sil, jestliže její stoupenci byli přivedeni k takto negativnímu hodnocení své účasti na politickém životě?

Základní skupiny politických stran by měly být středisky vážných a plodných rozhovorů jako východiska k praktické účasti mas na vedení veřejných záležitostí. To ovšem je jen těžko možné u t. zv. místních organizací, t. j. skupin, založených pouze na tom, že příslušníci této strany bydlí v téměř místě; jejich složení, zájmy, vzdělání i charakter jsou tak různé, že z nich skutečně soudržná skupina vzniknout nemůže. Místní skupiny jsou oprávněny jen tam, kde jejich příslušníci řeší skutečně nějaký místní problém — tento problém (na př. otázku místní samosprávy nebo hygieny, školy a pod.) a nikoliv pouhé faktum společného bydliště pak tvoří nosný základ pro jejich život. Zato nabývají velkého významu skupiny v závědech, kde váže lidi k sobě společná práce a znalost jejich problémů, a skupiny odborné a zájmové, aplikující politické zásady strany na svou odbornou tematiku, resp. podávající návrhy na činnost strany ze svých odborných a zájmových hledisek.

Zdrojem sounáležitosti většiny prvotních skupin — rodina, třída, kancelář, dílna, vojenská jednotka — jsou vnější okolnosti; ty nutí člověka ve skupině žít, jejich rozhodnutí přijímat a v nich demokraticky pořádek prosazovat. Není tomu tak u politických stran: tam je zdrojem přináležitosti ke skupině zájem na ní; a má-li se demokratický život v politické skupině prosadit, je třeba, aby tento zájem byl tak intenzivní, že přiměje její členy k tomu, aby se schůzek zúčastnili, aby se usneseními skupiny řídili a aby je prakticky prováděli. Tento zájem může pramenit jen z všeobecného programu strany: program strany musí být aspoň ve svých hlavních směrnicích odpovědí na skutečně ožehavé problémy doby, na nejnaléhavější otázky společnosti; programy, sdělované jen pod zorným úhlem voleb a úzkostlivě hledaných odlišností od stran povahově nejbližších, na to nestačí (*). Životnost programu však by byla zaručena už samou vnitřní demokracií strany: program by vyplýval a byl nesen stálými diskusemi ve všech drobných skupinách, které by obrazy problémy, jak jimi žijí všichni prostí členové — občané, a z nichž by se vybavovaly nejen věci, které jsou nejtěžší, ale i metody, jimiž by je bylo možno řešit. Tím by byla strana ve stálém styku s denními starostmi obyčejného člověka, a jejich probírání v základních skupinách by se projevilo patrně i změnou a demokratisací hierarchické výstavby strany. Každý z problémů veřejné správy by byl probírán a promyšlen v řadě skupin lidí, kteří se oň zajímají a mu rozumějí. Jistě by nedošlo ve všech skupinách ke stejným výsledkům; ale výsledky jednotlivých skupin by byly komunikovány ostatním, a volbou by se rozhodlo, který z programů, uvnitř strany navrhovaných, má být jménem strany předložen voličům a v případě volebního vítězství i prováděn těmi, kdo jej vypracovali; praxe by ukázala, do jaké míry mohou být uvnitř strany prováděny volby přímé a do jaké míry budou k hlasování oprávněny jen skupiny odborné, soustředěující ke konkrétním okolům nejlepší odborníky, kteří se v skupinovém životě už osvědčili. Hranici by tvořil nepochybně rozsah obecného zájmu a míra odbornosti problému, před který zvolení kandidáti by byli postaveni.

Z takového uspořádání vnitřního života ve stranách by vyplynulo dvojí:

Prveďším by strana přestala být státem ve státě: proměnila by se ve volné sdružení skupin, pracujících na věcných problémech, a její zástupci ve veřejných svazcích by byli určováni přímo členstvem — at' vším, at' jeho odborně kvalifikovaným výsekem — a s ním by při plnění svých úkolů stále spolupracovali. Zmizela by stranická hierarchie, vkládající se mezi občana a stát; protože stranické složky by samosprávu přímo prováděly, nikoliv do ni delegovaly své zástupce. Podřízenost nižších složek státní správy vyšším by se neděla po koleji stranické, kde vyšší výkonný výbor dává směrnice nižšímu, nýbrž skutečně jen po koleji veřejné správy podle právních předpisů a jimi vymezované kompetence nadřízených a podřízených samosprávných celků.

Za druhé by se takto prorazila tuhost stran ve věcech programových. Ideologicky ztrnulé strany, připomínající spíše fanatické církve než strážlivé myšlení, by se staly nemožnými. Odbourání programových hranic mezi stranami, spojené s výkonem veřejné moci ekipami odborníků, volených přímo k jejich vykonávání a jsoucích ve stálém styku s diskusními skupinami lidí, rozumějících jejich počinům a mohoucích je tudíž účinně kritizovat, by nakonec ve státě s politicky vyspělým a vyspělým obyvatelstvem vedlo nejen ke smazání hranic mezi politickými stranami ale — při rozšíření principu demokratického

skupinového života i do ostatních oblastí lidské aktivity — i mezi politikou a ostatní lidskou činností, a k té přímé účasti občanstva na vedení veřejných věcí, bez které je demokracie prázdnou formou.

* * *

Přetvoření politického života, kanalisovaného dnes v úzká koryta politických stran, v široký proud, uvolňující tvořivé síly demokratického člověka, se nedá nadekretovat ani naorganisořit, nýbrž se musí zavést, vychovat. Prosazení zásad demokratického skupinového života v *politických stranách* se neuskuteční změnou organizačního řádu ani vytvořením nové politické strany. Uskuteční se tak, že lidé, vědomi si důležitosti tohoto úkolu, budou ve shodě se svými zásadami žít; že si každý z nich vytvoří kolem sebe skupinu ze svých známých a povede je k tomu, aby přijali tytéž zásady v teorii tak v praxi. Po určité době, po zjištění, že skupina skutečně funguje demokraticky, stáhne se zakládající člen do pozadí a skupina školici vstoupí do okruhu skupin pracovních, aby stejným způsobem působila dále.

Práce čs. demokratického odboje se neskončí návratem emigrace do vlasti a nastolením formálního demokratického režimu. Znovuvybudovat společenský řád, obnovit kulturní život, komunismem přervaný, to jsou úkoly, přesahující snad i možnosti jedné generace. Ze všech těch drobných komunistických dětí bude třeba dělat demokraty, politika nepřestane ani po osvobození být bojem o duši mas. V politice taktó chápané nelze dělat rozdíl mezi cíli a prostředky — s výchovného hlediska přetváří každý prostředek též cíl a každý macchiavelismus se konec konců vymstí.

V takovéto politice pak objev vlivu skupin na vytváření jeduotlivce i společnosti není jen základním organizačním principem obrodného hnutí, ale i součástí obrody samé — jakožto činitel, který přetváří i ty, kdo na úkolu národní obrody budou pracovat. Často si zoufáme nad svou bezmocností. Zde máme i v exilu otevřené pole působnosti: připravit se a vychovat co největší počet lidí, kteří tuto živou demokracii domovu přinesou.

(*) Neživotnost politických stran v exilu je způsobena právě tím, že jejich programy, pokud vůbec nějaké mají, jsou naprosto nepřiměřené situaci, neukazují z ní východisko, neřeší problémy, před kterými emigrace i Československo a svět stojí. Iže to vidět nejlépe při srovnání s ohlasem nových směrů, které činí sebemenší náběh k vytvoření nějakého situací adekvátního programu.

JAK SE VOLÍ V ANGLII

(SE STR. 7.)

stavitelů. To vyvolává pocit zodpovědnosti i u oposice: je si vědoma toho, že může být povolána příště k tomu, aby ukázala, co je na jejich kritikách pravdivého a na jejím programu uskutečnitelného; proto je i v kritikách i v návrzích opatrná.

Síla britského politického systému je však ještě jinde: jeho volby nejsou pouhou volbou poslanců; obsahují řadu prvků jiných, které z nich dělají mimořádně vhodný základ a nástroj vládnutí.

Především skutečnost, že malý přesun hlasů má za následek velký přesun mandátů, znamená, že určité hlasy, t. j. hlasy, které se přesunují, jsou výsoce nadhodnoceny oproti hlasům ostatním. Takto nadhodnocené hlasy nejsou hlasy « skálních straníků », ale nefanatitští a uvažující voliči, kteří neposuzují doktrínu, ale praktické výsledky. O tuto myslí a kritikou část voličstva

se musí politické strany ustavičně, nejen při volbách, ucházet, a tak ovlivňuje nadhodnocení fluktujících hlasů politiku obou hlavních stran. Tím vnáší většinový systém do ryze kvantitativního demokratického mechanismu *proky kvalitativní* a koriguje bez porušení principu demokracie jeden z jejích největších nedostatků.

Dále: Při každých volbách se točí volební kampaň vedle všeobecných, ne příliš detailních programů, kolem jedné či dvou praktických otázek **), které jsou v popředí diskuse (a pro které byla sněmovna rozpuštěna). Hlasuje se pro strany, ale vzhledem k jejich postojí k určité, konkrétní ožehavé otázce, kterou příští vláda bude muset řešit. Národ rozhoduje spor, vzniknuvší mezi stranami v parlamentě ohledně určitého naléhavého problému; volby mají funkci *referenda*.

Ale nejen to: voliči vědí, že hlasující pro určitou stranu, hlasují nejen pro jistý všeobecný i konkrétní program, ale také, že dávají vládu do rukou tomu či onomu vůdci (leader) strany a jeho spolupracovníkům. Jen dvě vlády jsou možné, a jejich předsedové i hlavní ministři předem známi. Národ vybírá tu, již dává přednost, a ani král ani parlament jeho vůli nemohou zvrátit. Vláda není výsledkem hlasování v parlamentě, kombinací mezi stranami či skupinami a zákulisních jednání.

To znamená: britský národ dává volbami určité osobě pověření provádět určitou politiku; provedení tohoto *mandátu* posuzuje a kontroluje jednak stálým stykem s poslanci, jednak v příštích volbách.

Tak britské volby soustřeďují v sobě výhody přímé demokracie bez jejích nevýhod.

* * *

Britský politický systém stojí na dvou principech, které si jsou vnitřně prolíkladné: odstředivé volbě osob a dostředivé tuhé vnitrostranícké kázni. Jejich kombinací dochází oně pružnosti, výkonnosti i tradičnosti, které z něho činí nejstabilnější a nejvýkonnější politický systém na světě. Je podmíněn souhrnem zvláštních okolností, které shrnujeme pod pojem « britská národní povaha ». V jiných okolnostech by muselo být jeho fungování zajištěno jinak. Přesto některé, a právě ty hlavní, principy jeho přerůstají místní britské poměry a jsou i ukazatelem směru, kterým by se mělo namířit úsilí o obrodu demokracie československé, až bude zase možné.

(*) Kandidát nebo jeho návrhovařel musí složit kauci 150 liber, které propadají, neobdrží-li kandidát nejméně osminu platných hlasů. Toto ustanovení má zabránit lehkomyšlným kandidaturám.

(**) Hlavní předpisy jsou obsaženy v Corrupt and illegal practices prevention act z r. 1883 a v Representation of the people act z r. 1918.

(***) K ní přispívá i zvláštní uspořádání britské sněmovny: místnost má tvar obdélníku, na jehož delších stranách sedí proti sobě vláda se svými poslanci a vůdci oposice s oposičními poslanci. Mezi oběma tábory je široký průchod, v němž má místo předseda sněmovny (speaker). Hlasuje se tak, že se prochází chodbou pro hlasy « ano » nebo chodbou pro hlasy « ne ». Nesouhlas s politikou vlastní strany je tedy zřetelně viditelný.

(*) Takový blok tvoří s konservativci strana liberálně-unijnistická a s Labour Party Nezávislá strana práce a Strana Commonwealthu.

(**) Takovou otázkou byla ve volbách r. 1945 otázka bytová, v r. 1950 otázka znárodnění ocelářského průmyslu. Letos se konaly volby z toho důvodu, že labouristická vláda odmítala vládnout, za dané mezinárodní i vnitropolitické situace s 8 hlasy většiny.

Z DOPISŮ...

...V uplynulém půlroku mně nejvíce chybělo, že jsem nevěděl o čem psát. Jestliže budu moci tu, a tam číst Tribunu, pak se budu moci také orientovat a budu vědět, co dělat. Vy si těžko dovedete představit, jak jsou nám zde vzdálené vaše problémy.

Jinak nevím, co bych zajímavého referoval o našem smutném životě. Podle posledních dojmů bych řekl, že lidé se zmocnila určitá «votrava». Lid je otráven: práce ho nebaví, poněvadž ji řídí sami... Nedávno jsem mluvil s jedním dělníkem-členem Strany. Ten byl otrávený tím, že jeho nadřízení mu nedovedou pořádně říci, co má dělat, a nedovedou také nic rozhodnout. Když chce koupit rohožku před dveře (je topič), pak mu žádný z vedoucích nechce říci, zda ji má koupit anebo nikoliv. Místo, aby bojovali proti reakci, stranici se šlourají mezi sebou. Soudruh si není jistý před druhým. Fanatikové totiž pořád hledají vši: ten soudruh nosí klobouk, má buržoasní sklony; ten zase má v knihovně K. H. Máchu, to není žádný soudruh. A tak to jde stále dokola. To působí na soudruhy velmi rozkladně a Strana proto není s to se obracet na veřejnost, ale peče se ve vlastní šlávě. K tomu pak ještě přistupuje strach z toho, že to praskne a že ČSR je plná špiónů a sabotérů. Nevím, co budou dělat v případě konfliktu. Proto stále upozorňuji na to, že je nutné Stranu dobit: to znamená dorazit menší funkcionáře. Stále a stále buší do menších funkcionářů Strany, poněvadž jedině ti ještě Stranu drží, a ty je možno zastrašit. Ještě bych podtrhl a zdůraznil, že by bylo dobré dát lidem trochu sebevědomí: tak vy zkrátka nechte pracovat, a tím režim zhroutl. Dále by bylo dobře popichovat lidi proti režimu, ať si nenechají líbit zpevňování norem. Nikdo je k tomu nemůže přinutit. Komunisté nejsou s to udělat práci v továrnách sami: k tomu potřebují bezpartijní, a proto Tito bezpartijní a drobní soudruzi mají režim ve svých rukou. Do TNP se dělníci neposílají, to by byly TNP brzo plné, ale také dělníci by se se sami vzbouřili. A nezapomenout stále hrozit těm, kteří vynucují zpevňování norem a vyšší výkony. Není jich už mnoho, ale je nutné ještě dobiť a postrašit i tu hrstku. (DOS, Československo)

Vážený pane redaktore, velice Vám děkuji za dosavadní zasluku *Tribuny*. Nevím, komu vděčím za to, že Vám předal moji adresu a způsobil mi tak velkou radost. Skutečně jsem vždycky očekával nové číslo *Tribuny*, a vždy jsem měl opravdový požitek z čelby. Zvláště je mi blízká odvaha, s jakou hledíte na skutečnost. V těchto dnech opouštím Evropu. Z USA Vám zašlu peněžní příspěvek, z Rakouska mi to bylo nemožné. Prosím, abyste promínil mou češtinu. Jsem Polák, který studoval v Praze, a Československo jsem cítil vždy jako svou vlast. Posílám Vám adresy... atd. S přátelským pozdravem B. L.

PODZIM V ČESKOSLOVENSKU

(SE STR. 4.)

ny jasně též znovu ukázala, jak ilusorní je moc t. zv. státních orgánů i tak zvaných zvolených zástupců lidu. Jedno zasedání strany rozhodlo o propuštění dvou ministrů: mouřenína, který vykonával svou úlohu-generála L. Svobodu a Evžena Erbana (nikdo se neptal bezpartijních či jiných složek, které oba zastupovali, souhlasí-li s odvoláním svých 'zástupců') a způsobilo i radikální reorganizaci vlády. Zrušeno bylo: ministerstvo sociální péče; zřízena byla následující ministerstva s uvedeným osobním obsazením: ministerstvo státní kontroly-K. Bacílek (dosavadní předseda sboru poverníků; ministerstvo paliv a energetiky-V. Pokorný (dos. generální ředitel rudných dolů a naftových závodů); ministerstvo hutního průmyslu a rudných dolů -J. Bílek (dosav. ředitel Železáren V. M. Molotova v Trinci); ministerstvo chemického průmyslu-inž. J. Půček (dos. náměstek ministra -předsedy Státního úř. plánovacího); ministerstvo lehkého průmyslu-A. Málek (dos. generální ředitel Čs. textilních závodů); ministerstvo lesů a dřevařského průmyslu-M. Šmida (dos. generální ředitel Čs. státních lesů); ministerstvo pracovních sil-dr. J. Havelka (dos. náměstek ministra -předsedy Stát. úřadu pro věci církevní); ministerstvo těžkého strojírenství-G. Kliment (dos. ministr těžkého průmyslu); ministerstvo všeobecného strojírenství-J. Jonáš (dos. ministr lehkého průmyslu). J. Ševčík byl pověřen řízením Státního úřadu pro tělesnou výchovu a sport na místo sesazeného L. Svobody. J. Nepomucký byl jmenován ministrem zemědělství na místo D'uriše.

Po několika dnech následují i změny v povernictvu: předsedou se stal na místo K. Bacílka J. D'uriš; dále byli jmenováni: R. Střechaja (spravedlnost), M. Čulen (zemědělství), F. Tupík (lesy a dřevařský průmysl), dr. J. Kyselý (zdravotnictví) a P. Marušíak (potravinářský průmysl).

Strana očekává od těchto změn značné ulehčení administrativy: ve stejném měsíci, kdy zřizuje nová ministerstva, zrušuje bývalá generální ředitelství (generální ředitelství pošt zdá se nejdříve odolával). Všude se zavádí proti dřívějšímu systému 'funkcionalismu' princip jednoho vedoucího; i Státní slatky a traktorové stanice se stávají dnes Národními podniky, za něž odpovídá ředitel, který je mnohem už navázán na ministra, než tomu bylo dříve. Dolanský sám píše rozsáhlý úvodník, komentující tyto změny: slibuje si ušetření 39 % administrativních sil. Zdůrazňuje v tomto úvodníku i důležitost ministerstva nového-státní kontroly. Nové ministerstvo je přístupno odavačství a stížnostem všeho druhu-hodiny návštěv jsou i v neděli, aby zaměstnanci nenápadně mohli si přijít stěžovat na své šéfy.

TRIBUNA, publication non périodique, publiée par l'Institut Tchecoslovaque à L'Etranger. Rédaction: Dr. V. Chatupa, 173, Bd. St. Germain, Paris 6e, France.

— Jako nepravdivý tisk nemáme právo vyžadovat předplatné. Ale i nepravdivý tisk se platí v tiskárně. Příspěvky účtujeme ročně: Austrálie (30 sh.), Belgie 150 frs, V. Británie 1 libra, Brazílie 100 CrS, Francie 1000 frs, Holandsko 12 zl., Itálie 2000 lir, Kanada 5 Dol., Německo 12 DM, Norsko 15 K, Švédsko 14 K, Švýcarsko 12 fr., USA 5 Dol, Mexiko 5 Dol. Naše účty: Institut Tchecoslovaque à l'Etranger, N° 20.763, Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie, 133 Bd. St. Germain, Paris. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, Oldřich Baxant, Commonwealth Bank of Australia, King Cross, Sydney, N. S. W. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, N° 12309, Bank of Montreal, King and Baybranch, Toronto, Ont. — Tribuna, N° 7012, Oberrheinische Bank, Freiburg-Br. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, Dr M. Povolný, National Bank of Hyde Park, 53d Street at Lake Park Ave, Chicago, Ill., nebo na redakční adresu pod uzavřenou obálkou.